

~~Inc.~~

~~AAA 2~~

1301

Tycha Chronyca E. 7. C. 6. 1

Regula ad Hieronymo edita

~~Inc.~~
~~MAA 2~~

Ymen
1301

7.0.133005

Incipiunt Capitula regule
a beato Hieronymo edite pul-
cherrime.

	Capitulum primum
De obedientia.	ii.
De tribus generibus monachorum egypti.	iii.
De castitate.	iiii.
De paupertate.	v.
De utilitate paupertatis.	vi.
De correctione et doctrina presencie.	vii.
De solitudine.	viii.
De laudibus et utilitate heremi.	ix.
De periculo vite solitarie.	x.
De periculo habitandi in urbibus.	xi.
De laude abstinentie et precipue a carnibus.	xii.
De abstinentia tam philosophorum quam sacerdotum et aliorum sanctorum.	xiii.
De temperatis ieiuniis.	xiiii.
De contemplatione oratione et lectione.	xv.
De viciliarum sanctitate.	xvi.
De ventibus.	xvii.
De laboribus manuum.	xviii.
De laude religionis et inductione ad eam.	xix.
De adulatione et detractatione vitandis et periculis vitandis vite.	xx.
De iuramento et vindicta. Mendatio et stultiloquio vitan- dis.	xxi.
De Patientia et Reconciliatione : ac mortuis non lugen- dis.	xxii.
De tribulationibus ac obprobriis preferendis.	xxiii.
De timore ultimi iudicii. et similiter de defectu huius vite.	xxiiii.
De virtute humilitatis et simplicitatis. de tumentis animo eius	

De humilitate domini nostri Jesu christi: quem sequi et imitari debemus. xxv.
 De iusticia seu vite rectitudine. xxvi.
 De fide spe et timore. xxvii.
 De caritate et pace. xxviii.
 De infirmis et pauperibus receptandis. xxix.
 De penitentia hominis et misericordia dei. xxx.

Ine
 1301

[Faint, mostly illegible text from the reverse side of the page, including words like 'De humilitate', 'De iusticia', 'De fide', 'De caritate', 'De infirmis', 'De penitentia', 'De timore', 'De humilitate', 'De iusticia', 'De fide', 'De caritate', 'De infirmis', 'De penitentia', 'De timore', 'De humilitate', 'De iusticia', 'De fide', 'De caritate', 'De infirmis', 'De penitentia', 'De timore']

3

Incipiunt Aureola feliciter ex suavissimis salutife-
risq; floribus gloriosi confessoris atq; doctoris Nie-
ronymi ad Fabre contexta.

Ratres charissimi. Non queo quem mente con-
cepi ore pferre sermonem. ⁊ cordis leticiam lin-
gua non explica. Nec autem non solum ego pa-
tior qui cupio narrare que sentio: sed etiaꝝ ⁊ vos
mecum patimini plus exultantes in conscientia q̄ in eloquio
pferentis. Cum igitur nihil est christiano felicius cui p̄mittū-
tur regna celorum. nihil laboriosius qui de vita quotidie peri-
clitatur. nihil eo fortius qui vincit diabolum. nihil imbecillius
qui a carne superatur. Utriusq; rei exempla sunt plurima. La-
tro credit in cruce ⁊ statim meretur audire: Amen dico tibi: ho-
die mecum eris in paradiso. Judas de apostolatus fastigio in
p̄ditione tartarum labitur. ⁊ nec familiaritate communi: nec
intinctione buccelle: nec osculi gratia frangitur: ne quasi homi-
nem tradat: quem filium dei nouerat. Nos quidem parua di-
misimus: grandia possidemus. centuplicato fenore christi pro-
missa redduntur. Nec dicimus nō tam tibi q̄ aliis sub tuo no-
mine vt prima te fili fronte doceamus magna cepisse. excelsa se-
ctari: ⁊ adolescentie immo pubertatis intestina calcantem per-
fecteq; etatis gradum ascendere. Scis enim dogma nostrum:
humilitatis tenere fastigium. ⁊ per ima gradiendo ad summa
nos ascendere. Ideo sanctus mihi inuocandus est spiritus: vt
hec suo sensu ore meo defendat. Non quidem campum rhetori-
ci desideramus eloqui: Non dialethicorum tendicula: nec aristo-
tilis spineta conquerimus: sed ad sanctarum scripturarum gra-
uitatem confugimus. ubi vulnerum vera medicina est. vbi do-
loris certa remedia. Verum quia memoria labitur omniū que
dixerimus desideras commentariolum fieri: ut obliuionem li-
ctio consoletur. Ideo pauca que tibi reor fore necessaria credidi
subnectenda. illo enim nostra tendit oratio: vt quoꝝ vnus est

labor unū ⁊ premiū sit. Nauigantes nāq; rubrum mare in quo
optandum nobis est vt verus Pbarao cum suo mergatur erer/
citu. Multis difficultatibus atq; periculis ad urbē marinā p/
ueniunt vtroq; littoze gentes vage. immo belue habitant fero/
cissime semper solliciti semper armati totius anni vehunt ciba
ria latentib; faxis vadisq; durissimis plena sunt omnia. Quoz
sum ita perspicuum est. Nā si seu negociatores tanta insistent
vt ad incertas perituras perueniant diuitias ⁊ seruent cū ani/
me discrimine que multis periculis quesiere. Quid christi ne/
gociatozi faciendum est? qui venditis omnibus querit preciosis/
simam margaritā. Qui totius substantie sue opibus emit agrū
in quo reperiat thesaurum quem nec fur effodere. nec latro pos/
sit auferre. Nōsse igitur oportet quid iussum sit. quid ve. p̄hibi/
tum: vt scientes vtrumq; seruemus. Alioquin ante scientiā mā
dati impossibile est nosse quid fiat. Et ego hec non integris ra/
te vel meribus quasi ignarus fluctuum doctus nauta p̄mo/
neo. Sed quasi nuper e naufragio eiectus in littus timida na/
uigaturis voce denunctio. Continue tamen mei sensus affectu
robis vaco. Sed obsecro vos vt conatus meos orationibus ad
iuuetis: vt dominus ⁊ saluator pro causa sua respōdeat. Vestrū
itaq; est: vt voluntatem sequatur effectus. Meum est vt velim
obsecrationum vestrarum est: vt velim ⁊ possim. Nam velle ⁊
currere meum est sed ipsum meum summi dei semper auxilio
non erit meum. Deus semper largitur: semperq; datur⁹ est: nec
mibi sufficit q̄ semel dederit nisi semper dederit. Si enim duri
iudicis sententiam crebra mulieris flexit petitio: quantomagis
paterna viscera interpellatione sedula molliuntur. Scito te ta/
men ante omnia verbis nil esse antiquius q̄ christi iura serua/
re: nec patrum transferre terminos semperq; meminisse roma/
nā sedem apostolico ore laudatam.

¶ Capiculum primum de obedientia.

Ecipe ergo fili doctrinam ea implicitate ⁊ virtuti qua
dicimus: quia non querimus homini gloriā (deus

4
testis est) nec ad hoc loquimur vt humanas amicitias aucupe/
mus: nec nostre adulationis sermone ⁊ nos ⁊ alios decipiamus
nec vt nos apud homines aliquid rideamur: sed vt apud deū
homines magna mereantur. Hoc est itaq; totum quod appre/
hensa manu insinuare tibi cupio. Et vt simpliciter motum mē/
tis mee fateor: nunc monachi in cunabula morezq; discutimus.
Si vis igitur ad vitam ingredi serua precepta: hoc est ab omni
illicito quo prohibitus es recedas: ⁊ ad omne bonum quod iu/
beris promptus accedas. Respice sanctum virum Pamachium.
⁊ feruentissime fidei. Paulinum presbyterum qui non solū di/
uitias: sed seipos domino obtulerunt: qui contra diaboli tergi/
uersionez nequaq; pellem ꝑ pelle: sed carnes ⁊ ossa ⁊ animas
suas suo domino consecrarunt: qui te exemplo ⁊ eloquio: id est
⁊ opere ⁊ lingua possint ad maiora perducere: nobilis es ⁊ illi:
sed in christo nobiliores. Diues es ⁊ honoratus ⁊ illi ex diuiti/
bus pauperes ⁊ inglorii: ⁊ iccirco ditiores ⁊ magis inclyti quia
ꝑo christo pauperes ⁊ inhonorati. Contemnis aurum contem/
serunt ⁊ multi philosophi. Non enim satis est perfecto ⁊ consu/
mato viro opes continere pecuniam dissipare ⁊ proicere quod
in momento ⁊ perdi ⁊ inueniri potest. Fecit hoc antisthenes fe/
cerunt plurimi: quos viciosissimos legimus. Plus enim de/
bet christi discipulus prestare q̄ mundi philosophus glorie
animal ⁊ popularis aure atq; rumorū venale inancipium.
Tibi non sufficit opes contemnere nisi ⁊ christum sequaris.
Te ipsum vult dominus hostiam viuam placentem deo te inq;
non tua. Et ideo variis temptationibus commonet: quia mul/
tis plagis ⁊ doloribus eruditur israel: ⁊ quem diligit dominus
corripit: flagellat autem omnem filium quem recipit q; si teip/
sum domino dederis si apostolica virtute perfectus sequi ceper/
is saluatorē: tūc intelliges vbi fueris: ⁊ in exercitu christi q̄ ex/
tremū tenueris locū: vñ ⁊ ꝑpositū mōasterii timeas vt dñm di/
ligas vt parentem. Credas tibi salutare quicqd ille ꝑceperit:
nec de maioris sententia iudices cuius officii est obediēre ⁊ im/

plere que iussa sunt. dicente Moyse. Audi israel ⁊ tace nec ipse
te doceas. nulla ars absq; magistro discitur. Et iam muta ani/
malia ⁊ ferarum greges. doctores sequuntur suos. in apib; prin/
cipes sunt. Orues vnam sequuntur ordine litterario imperator
vnus. iuder vnus puincie. Roma vt condita est duos fratres
simul habere reges non potuit. ⁊ fratricidio dedicatur. In Re/
becce vtero Esau ⁊ Jacob bella gesserunt. Singularum ecclesia
rum singuli episcopi. singuli archiepiscopi. singuli archidiacon/
ni. ⁊ omnis ordo ecclesiasticus suis rectoribus nstituitur. In nau/
i vnus gubernator. in domo vnus dominus. in quouis grandi
exercitu vnus signum expectatur. Et ne plura replicando fa/
stidium legenti faciam: per hec omnia ad illud tendit oratio vt
doceam te non tuo arbitrio dimitendum: sed viuere debere in
monasterio sub vnus disciplina patris consortioq; multo. um
vt ab alio discas humilitatem: ab alio patientiam. hic te silenti/
um. ille te doceat mansuetudinem: non facias quod vis: cōmes/
das quod iuberis: habeas quantum acceperis ⁊ operis tui pen/
sam persolues. Subiiciaris cui non vis. lassus ad stratum veni/
es. necdum expleto somno surgere compellaris. Tantis occupa/
tis negociis nullis vacabis cogitationib; . Et duz ab e^o trā/
sis ad aliud opusq; succedit operi. Illud solum mente retinebis
quod agere compelleris. nam omni oblatione ⁊ hostia preciosi
or est obtemperantia mandatorum. dicente ppheta. Ecce obe/
dientia melior est q̄ sacrificium ⁊ obauditio q̄ apes arietum.
Et alibi. Initiuz bone vite facere iuxta que precepta sunt apud
deum magis q̄ imolare hostias. Et alibi. Qui conseruat legē:
multiplicat oblationem. Sacrificium salutare est attendere mā/
datis ⁊ discere ab omni iniquitate. nec nobis blandiri debem;
in factis iussorum: si in phibitoꝝ transgressione peccemus cuz
transgressionis crimen benefacti meritum tollat. Qd non mei
sensus assertio: sed vtriusq; testamenti exempla pbant: vbi in/
uenimus etiam dei amicos ob vnus contemptus errorem bo/
norum retrofactorꝝ muuificentia perdidisse. sic Adam cū diabo

lo facile credidit seducenti post familiaritatem ⁊ colloquiū dei
vnius pomi cupiditate superatus perdidit paradīsum. Et quia
per transgressionem vnū habere presumpsit: multa simul bona
amisit. Sic vxor Loti post angelorū obsequia contra interdī-
tum retro aspiciens in fumentū salis repente commutata est.
Quis est hic presumptionis spiritus qui tantam in animo nor-
stro operat audaciam: vt cum sanctos homines de leuibus etiā
culpīs videamus esse punitos. ⁊ nos quotidie in maioribus ⁊
pluribus delinquentes intactos in media damnatione fore cre-
damus quāquam leue nunquam sit deū etiā in exiguo continere q̄ non
tū ad qualitatem peccati respicit sed etiam ad persone contem-
ptum. ppter quod homini non solū intendendū est quale sit:
quod iubetur: sed quantus sit ille qui iubet. Excluditur hoc lo-
co vnlgaris illa sententia quā mihi suo iudicio religiosi ⁊ q̄ sa-
pientes sibimet videntur dicere solent. Sufficit nobis vt nō cri-
minalia peccata ⁊ maiora faciant. facilis enim est cōmissio mi-
norū delictorū qui dum animali sapientia occupant animos.
spiritualem intelligentiam ⁊ consuetudinē diuine legis igno-
rant: que sepe peccatum ostendit quod nobis non videtur esse
peccatum ⁊ que illic impietate facit vbi nos opus pietatis ostē-
dimus. Saul ⁊ Josaphat reges fuerunt populi israel: ⁊ dum mi-
sericordiam his quos deus oderat prestiterunt dei offensam in
opere pietatis incurrerunt. Econtrario phinees filiusq̄ Leui.
gratiā dei humana cede ⁊ suorū paricidio meruerunt.

Ca. ii. de tribus generibus monachorū egypti.

Quoniā monachorū fecimus mentionem ⁊ te scio li-
benter audire que sancta sunt autem paulisper accom-
moda. Tria sunt in egypto genera monachorū. Ceno-
bite quos illi anses gentili lingua vocant. nos in cōmuni viuē-
tes possumus appellare onotborite qui soli habitant per deser-
ta: ⁊ ab eo quōd pcul ab hominibus recesserunt nuncupant. Ter-

tiū genus monachorū est quod dicunt remioth deterrimū
atq; neglectū: et quod in nostra puincia aut solum aut primū
genus est. Hi bini vel trini nec multo plures simul habitāt suo
arbitrio et ditione uiuentes. Et de eo quod laborauerint in me
dium partes conferunt. nec habeant alimenta communia. Ha
bitant autem q̄ plurimum in urbibus et castellis et quasi ars sit
sancta non uita quicquid uendiderint maioris est precii. Inter
hos sepe sunt iurgia: quia suo uiuentes cibo: non patiuntur se
alicui esse subiectos. Reuera solent certare ieiuniis et rem secre
ti uictorie faciunt. apud hos affectata sunt omnia late manice
calige follicantes vestis grossior crebra suspiria uisitatio uir
ginū: detractio clericorū. et si quando dies festus uenerit saturā
tur ad romitum. His igitur quasi quibusdā pestibus extermi
natis ueniam? ad eos q̄ plures sunt et in cōmuni habitāt id est
quos uocari cenobitas dicimus. Prima apud eos consideratio
est obedire maioribus et quicquid iusserint facere. Diuisi sunt
per decurias atq; centurias ita ut nouē hominib? presit decim?
Et rursum. x. prepositos sub se centesimus habeat. Manēt sepa
rati et seiuncti cellulis vsq; ad horā nonā ut institutū est nemo
pergit ad altum: exceptis his decanis quos dicimus et si cogi
tationibus q̄ fluctuet illius consoletur alloquitur. Post horam
nonam in cōmunē concurrunt psalmi resonant. scripture reci
tantur ex more. et cōpletis orationib? cūctisq; residentibus medi?
quē patrē uocant: tunc incipit disputare. Quo loquēte tantum
silentium fit ut nemo aliū respicere: nemo audeat execrare. dicē
tis: laus est in fletu audientū. Tacite uoluūtur per ora lachry
me. et nec in singulis quidē erumpit dolor. Cum uero de regno
christi et de futura beatitudine et gloria ceperit annunciare uen
tura uideas cūctos moderato suspirio et oculos ad celū leuātes
intra se dicere. Quis dabit mihi pēnas sicut colūbe et uolabo et
requiescam. Post hoc concilium soluitur et uinaqueq; de curia
pergit cum suo parente ad mēsam: q̄b? p̄ singulas ebdomadas
uicissim ministrant. Nullus in cibo strepitus est. nemo comeit

dens loquitur: viuitur pane ⁊ leguminibus ⁊ oleribus que sale solo cōdiuntur: vt nō tantum senes accipiunt quibus cum par uulis sepe sit prandiū vt alioꝝ etas sella sustentur. Alioꝝ non frangatur incipiens. dehinc consurgunt pariter ⁊ immo dicto ad presepia redeunt: ibi vsq; ad vesperum cum suis vnusquisq; manet ⁊ dicit. Vidistis illum: ⁊ illum quanta in ipso gratia sit: quantum silentium: ⁊ q̄ inoderatus incessus. Si infirmum vi derint consolantur si in dei amore feruentem cohortant̄ ad stu dium. Et quia nocte extra orationes publicas in sno cubili vnꝰ quisq; vigilat circueunt cellulas singuloꝝ ⁊ aure apposita qd faciant diligenter explorant. Quem tardioꝝem deprehenderit: non increpant: sed dissimulato quod noꝝunt eū sepius visitant ⁊ prius incipientes prouocant magis orare q̄ cogant. Opꝰ dei statitum est quod decano redditum ab eo fertur ad iconomiū: qui ⁊ ipse per menses patri omnium cum magno reddit timoꝝ re rationem a quo etiam cum cibi facti fuerint degustantur. Je iunium totius anni equale est: excepta quadragesimo in qua so la conceditur districtius viuere. Penthecosten cene mutantur in prandia: quo ⁊ traditioni ecclesiastice satisfaciunt. ⁊ v̄trem cibo nō p̄terēt duplicato. Ad tertiū genus veniā quos anatho ritas vocāt ⁊ q de cenobiis ereūtes excepto pane ⁊ sale ampliꝰ ad deserta nil perferūt. Huiꝰ vite auctor Paulꝰ illustrator An tonius: ⁊ vt ad superiora cōscendā princeps Jobānes baptista fuit. Talē vero ritum Hieremias quoq; p̄pheta describit di cens. Bonum est viro cum portauerit iugum domini ab adole: scentia sua sedebit solitarius ⁊ tacebit: quoniam sustulit super se iugum ⁊ dabit percutienti se maxillam saturabitur ab obpro briis: quia in sempiternum abiiciet dominus: horum laborem ⁊ conuersationem in carnem non carnis alio tempore si volue ris explicabo. Nunc ad propositum redeam. Bonum est obedi re maioribus parcere parere perfectis ⁊ post regulas scripturaz rum rie tue tramitem ab aliis discere. nec preceptoꝝe vti pessu mo scilicet presumptione tua.

Ortificate inquit apostolus membra vestra que sunt
 super terram. Unde ipse postea considerans ait. Vivo
 autem non iam ego: viuit vero in me christus. q. mor-
 tificauerit membra sua. et in imagine noctis perambulauerit nō
 timebit dicere. Factus sum sicut vter in puina. Unde idē apo-
 stolus castigabat corpus suum et in seruitutem redigebat ne ali-
 is predicans ipse reprobis inueniretur. Corporisq. ex persona
 generis humani inflatus ardoribus loquebatur. Miser ego ho-
 mo quis me deliberabit de corpore mortis huius: et item. Scio
 quoniam non habitabit in me: hoc est in carne mea. bonū vel-
 le enim adiacet mihi. vt faciam autem bonum nequaquā. Nemo
 enim quod volo bonum: sed quod volo malū hoc facio. Et de
 nūo qui in carne sunt deo placere non possunt. Vos autem nō
 estis in carne sed in spiritu. si tamen spiritus dei habitat in vo-
 bis. Unde post cogitationum diligentissimam cautionem ieiun-
 niorum tibi arma sumenda sunt. et cauendum cum David. Hu-
 miliauit in ieiunio animam meam. Matrem autem ita vide ne
 per illam alias videre cogaris. Quarum vultus cordi non ad-
 bereant. et tactum viuat sub pectore vulnus. Ancillas que illi
 in obsequio sunt tibi scias esse in insidiis: quia quanto vilior
 earum conditio tanto facilior earum ruina est. Volo autem te
 propter has causas non habitare cū matre. Et precipue ne aut
 offerentem delicatos cibos renuendo contristes. aut si accepe-
 ris oleum igni adicias. et inter frequentiam puellarum per diē
 videas quod nocte cogites. Adolescentiam tuam nulla sorde ma-
 cules vt ad altare christi quasi de thalamo virgo procedas et ha-
 beas de foris bonum testimonium. licet de ceteris virtutibus:
 vt sapientia. fortitudine. iusticia. humilitate. mansuetudine et
 libertate possint et alii iudicare. Pudicitiam sola nouit consciē-
 tia. et humani oculi huius rei iudices esse non possunt. femine
 quoq. que nomen tuum nouerint vultum tuum nesciant.

Nam Johannes baptista sanctam matrem habuit: pontificisq;
 filius erat: et tamen nec matris affectu: nec patris opibus vi-
 cebatur: ut in domo parentum cum periculo viueret castitatis.
 vivebat in beremo: et oculis desiderantibus christum nihil ali-
 ud dignabatur aspicere. vestis aspera. zona pellicea. cibus locu-
 ste. et mel siluestre omnia virtuti et continētie preparata. Unde
 martyrem quendam tormenta non vicerant: sed superabat vo-
 luptas. Tandem celitus inspiratus prescisam mordens linguā
 in osculantis se faciem expuit. et sic libidinis sensum succendēs
 doloris magnitudo perierit. Nam quomodo qui ignem teti-
 gerit: statim aduritur. Ita viri tactus et femine sentit naturam
 suam et diuersitatem secus intelligit. Item quomodo poterit li-
 bidinem refrenare qui nec manum valet cohibere nec linguam
 sed et respiciolum tuū nūq; mulieris pedes terant. vide ne sub
 eodem tecto mansites nec in preterita castitate confidas. quia
 nec David sanctior. nec Sampson fortior. nec Salomone po-
 tes esse sapientior. Memento semper q; paradisi colonū de sua
 possessione mulier eiecerit. Egrotanti autem tibi sanctus qui-
 libet frater assistat. Nam scio quosdam corpore conualuisse. et a-
 nimo egrotare cepisse. periculose tibi ministrat cuius vultū fre-
 quenter attendis. Si tamen vidua a te visitat aut virgo nūq;
 domum solus introeas. Solus cum sola secreto et absq; arbitro
 vel teste non sedeas. Tantaq; confabulādi fiducia sit ut intrā
 te alio ne paueas: nec erubescas. Speculum enim mentis est sa-
 cles: et taciti oculi cordis fatentur archana: tales quoq; habeto
 socios quorum contubernio non infameris: non veste sed mori-
 bus ornentur. et pudicitiam habitu polliceantur. Corruptunt
 bonos mores confabulationes pessime. Caueto omnes suspitio-
 nes. et quicquid probabiliter fingi potest ne fingatur ante de vi-
 ta. Crebra munuscula et sudariola et fasciculos et vestes ori appli-
 catas et oblatas et degustatos cibos blādasq; et dulces literulas
 sanctus amor non habet. Audi me mel meum lumen meum. me
 nūq; desiderium christus est. Omnesq; delicias et lepores et ri-

su dignas rbanitates: 7 ceteras ineptias amatorum incommie
dis erubescimus. 7 in seculi hominibus detestamur quantum a
gis in clericis 7 monachis quorum 7 sacerdotum proposito. 7 p
positum ornatur sacerdotio. Nec dico q̄ aut in te aut in sanctis
viris ista formidem. Sed q̄ in omni proposito 7 in omni gra
du 7 sexu boni 7 mali reperiatur. Malorumq; condēnatio: laus
bonorum sit. Vide quid p̄sint frena a vitiis nos retrahunt in
troducunt ad virtutum choros 7 in christo monte pulcherrimo
habitare nos faciunt. Quamdiu in patria tua es habeto cellu
lam pro paradiso. Varia scripturarum poma decerpe his vttere
deliciis eorum fruiere complexu. Si scandalizat te oculus: pes
manus tua prolice ea: nulli parcas: ut soli parcas aīe tue. Qui
viderit inquit dominus mulierem ad concupiscendum eā iam
mechatus est eam in cō:de suo. Quis gloriabitur castum: se ha
bere cor. Altra non sunt munda in conspectu domini: quanto
magis homines quorum vita temptatio est. Ne ve nobis mise
ris quotienscumq; concupiscimus totiens fornicamur. inebria
tus est inquit gladius me? in celo multo amplius in terra que
spinas 7 tribulas generat. Vas electionis in cuius pectore chri
stus resonat: macerat corpus suum 7 fameni cernit naturalem
carnia ardorem sue repugnare sententie: vt quod non vult hoc
agere compellat. 7 tu ne arbitraris absq; lapsu 7 vulnere posse
transire: nisi omni diligentia seruaueris cor tuum. Maxime cū
plurimi etiam si continentes iracundi sunt ebriosi: procaces: su
perbi. Ex continentia magis inflati percussores: maledici: cupi
di: tumidi: multum sibi placentes vt iudices continentiam qua
se preferunt incontinentie subministrasse materiam. sed ille cō
tinens vere est: qui vniuersa membrorum officia a malis affe
ctibus subtrahit: 7 cogitatum a tota nequitia compescit. Quā
to plures tamen sunt que impugnant pudicitiam tanto victo
rie maiora premia. Nam 7 ego cum essem iuuenis 7 solitudinis
me deserta vallerent incentiua vitiorum: ardoremq; nature ser
re non poteram: que cum crebris ieiuniis frangerem: mens ta

8
possibile est in sensum hominis non irruere motum ⁊ medulla
rum calorem: ille tamen laudatur ille predicatur. beat⁹ qui sta-
tim cum ceperit cogitare interficit cogitatus ⁊ allidet eos ad
petram: petra autem est christus. Nam fides pura moram non
patitur. cum apparuerit scorpio illico conterendus est. Arden-
tes igitur diaboli sagitte ieiuniorum ⁊ vigiliarū frigore restrin-
gende sunt. Erras namq; frater erras si putas nunq; christia-
num persecutionem non pati tunc enim maxime obpugnaris:
cum te obpugnari nescis. Nemo enim est tanta firmitate sufful-
tus vt de stabilitate sua debeat esse securus: dicente apostolo:
Qui stat videat ne cadat quoniam nullus hostili exercitu obsi-
dente securus est. Nam aduersarius noster tanq; leo rugiens
aliquid deuorare querens circuit. ⁊ tu pacem putas. Sedet in
insidiis cum diuitibus in oculis vt interficiat innocētem. Qd
de libidine diximus referamus ad auariciā ⁊ omnia vitia que
ritantur solitudine. ⁊ iccirco vrbium frequentiam declinamus
ne facere compellamur que nos non tam natura cogit facere q̄
voluntas.

¶ Capitulum quartum de paupertate.

Non dam diues adolescens omnia que in lege piecep-
ta sunt se impleffe iactabat. Ad quez dominus in euā-
gelio. Unum inquit tibi deest. Si vis perfect⁹ esse: va-
de ⁊ vende omnia que habes ⁊ da pauperibus. ⁊ veni ⁊ sequere
me. Qui omnia se fecisse dicebat. in primo certamine diuitias
vincere non potest. Unde difficile intrant diuites in regna ce-
lorum que expeditos ⁊ alarum leuitate subnixos habitatores
desiderant. Vade inquit ⁊ vende non partem substantie s; vni-
uersa que possides ⁊ da non amicis: non consanguineis: nō p-
pinquis: non vxori: non liberis: plus aliquid addam. nihil tibi
ob metum inopie reseruabis. ne cum Anania dāmeris ⁊ saphi-
ra. sed da cuncta pauperibus. ⁊ fac amicos de iniquo māmona:

9

qui t: recipiant in eterna tabernacula ut me sequaris ut domi/
num. Nam omnis qui reliquerit domum aut fratres vel sorores
aut patrem et matrem vel uxorem: aut filios: aut agros propter
nomen meum centuplum accipiet et vitam eternam possidebit.
O quanta beatitudo pro paruis magna recipere eterna pro breui/
bus. pro mortuis semper uiuentia et habere deum debitorem. In
actibus apostolorum quando domini nostri adhuc calebat cru/
or et feruebat recens in credentibus fides. uendebant omnes pos/
sessiones suas et precia earum ad apostolorum deferebant pedes
ut ostenderent pecunias esse calcandas dabaturque singulis pro
ut opus erat. Unde Ananias et Saphira dispensatores timidi
immo corde duplici: ideo condemnati quia post votum obtule/
runt quasi sua et non eius cui ea nouerant. partemque sibi iam alie/
ne substantie reseruantes metuentes famem: quam uera si. Ies
non timet. et presentem meruere uindictam non crudelitate sen/
tentia sed correptionis exemplo. Uende igitur omnia et da pro
peribus: non diuitibus: non ad luxuriam sed ad necessitatem:
siue ille sacerdos sit siue cognatus sit: et affinis nihil aliud in il/
lo consideres nisi paupertatem. Quodque in egyptiis et siriis mo/
nasteriis moris est: ut qui se deo uouerunt seculo renunciates
omnes delicias seculi conculcant: sed utinam quod renunciamus
seculo uoluntas sit non necessitas ut paupertas habeat et pedi/
tam gloriam non illatura cruciatum. Ceterum iuxta miseras
huius temporis et ubique gladios seuientes. Satis diues est in pa/
ne non indiget. ac nimis potens est qui seruire non cogitur. mul/
ti enim edificant parietes et columnas ecclesie substernunt: mar/
moza nitent: auro splendent laquearia et gemmis altare distin/
guitur. et ministroium christi nulla est electio. Nec uero mihi ali/
quis opponat diues in iudea templum et mensas lucernas thur/
ribula ciphos et cetera ex auro fabricata. tunc hec probabantur a
domino quando sacerdotes hostias immolabant et sanguis per/
cudum erat redemptio peccatorum quibus hec omnia precesserunt
in figura. Nunc uero cum paupertatem domus sue pauper. do/

7
minus dedicauerit cogitemus crucem ⁊ diuitias lutum putabi-
mus. Sed nunquid tempus est vt habitetis in domibus laquea-
tis id est ornatis ⁊ compositis ⁊ que non tam ad vsum sunt quā
ad delicias inquit ppheta. Nam habitaculum meū in quo fue-
runt sancta sanctorum ⁊ cherubin ⁊ niensa ppositionis pluuiis
rigabitur squalabit solitudine ⁊ sole torerebit. Que autem vtili-
tas parietes fulgere gemmis ⁊ christum in paupere fame mori-
iam non sunt tua que possides dispensatio tibi credita est. Ca-
ue ne quasi fidelis ⁊ famosus quondam tuorum dispensator: alie-
nam pecuniam distribuendam accipias. Nam socrates ille the-
banus homo quondam ditissimus cum ad philosophādū athe-
nas pergeret magnū auri pondus abiecit: nec putauit se simul
virtutes ⁊ diuitias posse possidere ⁊ nos suffarcinati auro xp̄m
pauperem sequimur sub pretextu elemosyne pristinis opibus in-
cubantes. Nam quomodo possumus aliena fideliter distribuere
qui nostra timide referuam? Intelligis quid loquor. Dedit
mibi enim dominus intellectum preter victum ⁊ vestitū ⁊ ma-
nifestas necessitates nihil cui quā tribuas ne filiorum panes com-
medant canes. Tu ergo considera ne christi substantiam im-
prudenter effundas: sine immoderato iudicio rem pauperum
tribuas non pauperibus quod est pars sacrilegii. Et secundum
dictum prudentissimi viri liberalitate liberalitas pereat. Sunt
quoque qui pauperibus parum tribuunt vt amplius accipiant ⁊
sub pretextu elemosyne diuitias querunt que magis venatio di-
cenda est quā elemosyna. Sic bestie: sic aues capiuntur ⁊ pisces.
Modicum in hamo esce ponitur vt matronarum in eo sacculi
pertrahantur nos autem humiles atque pauperculi nec habemus
diuitias nec ablatas dignemur accipere balsamum piper ⁊ po-
ma palmarum rustici non emunt. Qui enim volūt diuites fieri:
incidūt in temptationē ⁊ laqueū diaboli ⁊ desideria multa. Et
presertim quia ⁊ etas optata cūctis nō vicinā mortē quā debet mortali-
bus lege naturae s; cassa spe annoꝝ nobis spacia pollicet. nō. n-
tā fractis ririb? ⁊ sic decrepitate senectutis est vt nō putat adhuc

num annum se esse victurum. Verum quid ago fracta naui de
mercibus disputo. Non intelligimus antichristum appropin-
re: quem dominus Iesus interficiet spiritu oris sui. Iuuenis q
dem potest cito mori. sed senex diu viuere non potest. maxime
quia ad comparationem eternitatis omne quod in mundo pa-
timur vna dies appellari potest. non habitationis. sed peregrin-
nationis. nam quotidie morimur: quotidie commutatur. et ta-
men eternos non credimus. hoc ipsum quod dico: quod scribo:
quod lego: quod emendo: de vita mea trahitur. Quot puncta
notarii tot meorum damna sunt temporum. Omnes namq; di-
uitie de iniquitate descendunt: nisi alter perdidit: alter inue-
nire non potest. unde vulgata sententia mihi videtur esse verif-
sima. q; diues aut iniquus aut iniqui heres. Vides enim homi-
nes maria transire ante potentum fores excubare. pati conuicia
que seruorum conditio vir patitur. vt diuitias congregent: vt
aliquam accipiant dignitatem. et post q; hoc fuerunt consecuti:
tradere se lururie et voluptatibus omni iniquitati. vt quod aua-
ritia congregauit: luxuria consumat. Isti ergo p laboribus su-
is efficiuntur hospicium demonum. qui templuz dei esse debet.
sunt tabernacula ethiopum. Post q; enim ditati fuerint: et per-
fas et nephas ad altissimum gradum conscenderint: tunc con-
scientia peccatorum suorum semper mortem: semper iudicium
formidabunt. et ad leuem febriciunculam quasi latrones in car-
cere: ita de eternis suppliciis suspirabunt. diuites autem qui
ingressi sunt regnum celorum ipsis diuitiis ad bona reuertes
opera: diuites esse desierunt. et dispensatores dei magis q; diui-
tes appellandi sunt. Obsecro ergo te ne luca seculi queras in
christi militia. Negociatozem clericum ex inope diuite factum.
et ex ignobili gloriofum quasi quandam pestem fuge. Et prefer-
tim cum sciam te toti renunciaisse mundo. et obiectis calcatisq;
diuitiis: orationi lectioni et ieiuniis vacare quotidie. Procura-
tores quoq; et dispensatores domorum alienarum atq; villaruz
clerici esse non possunt. qui pprias iubentur contemnere facul-

tates. Avaricie itaq; malum tibi omnino vitandum est nō quo
 aliena non appetas. hoc enim ⁊ publice leges puniunt. sed quo
 tua que tibi sunt aliena non serues. si ī alieno inquit fideles nō
 fuistis quod vestrum est quis dabit vobis. Sed dicitis : iuuenis
 sum ⁊ delicatus ⁊ manibus meis laborare non possum: si ad se-
 nectam venero: si egrotare cepero: quis mei miserebitur? Audi
 ad apostolos loquentem Jesum. Respice volatilia celi ⁊ cetera.
 Si vestis desierit lilia pponantur. si esurieris beatos audies
 pauperes ⁊ esurientes. Si aliquis afflixerit doloꝝ legito. ppter
 hoc illud apostoli. Complacoe mihi in infirmitatibus meis. Il-
 lud autem quod derelicta militia castrasti te ppter regna celo-
 rum. Quid aliud est q̄ q̄ perfectam securus es vitam. perfect⁹
 autem seruus christi nil p̄ter christum habet. aut si p̄ter chri-
 stum habet perfectus non est: igitur vt concludam. Si perfect⁹
 es cur bona paterna desideras. Diuinis euangelium vocib⁹ in-
 tonat. non potestis duobus dominis seruire. Et audet quisq̄
 mendacem christum facere mammonē ⁊ domino seruiēdo. Quī
 dicit se in christum credere debet quomodo ille ambulauit sic
 ambulare. Affatim diues est qui cum christo pauper est. nā ser-
 uī dei qui diebus ⁊ noctibus seruiunt domino qui in terra po-
 siti angelozum imitantur conuersationem. ⁊ nihil aliud loquū-
 tur nisi quod ad laudes dei pertinet. habentes victum ⁊ vestitū
 bis gaudent diuitiis qui plus habere nolunt. si tamen seruant
 ppositum: alioquin si amplius desiderant his quoq; que neces-
 saria sunt pbantur indigni. Quicquid tamen corpora nostra
 defendere potest: ⁊ humane succurrere imbecillitati quos nu-
 dos natura profudit hoc vna appellanda est tunica. si ergo desi-
 deras esse qd̄ p̄pheta ē qd̄ xp̄s est da pauperib⁹ quo necitas su-
 stēteꝝ nō quo opes augeant. Qd̄q; si qd̄ plus habes q̄ qd̄ tibi
 ad victū vestitūq; necessarium est illud eroga in illo debitorē
 esse te noueris. Nam aliena rapere conuincit qui ultra necessa-
 ria sibi retinere conatur. Clerici quoq; qui de bonis parentum
 sustentari possunt: si quod pauperum est accipiunt. sacrilegium

perfecto committunt. Scit enim hostis antiquus maioris conti-
nentie qui minorum esse certamen. facile namque obicitur:
quod erit extrinsecus. Intestinum bellum periculosius est: za-
cheus diues erat apostoli pauperes: et quantum ad diuitias ni-
hil quantum ad voluntatem totum mundum reliquerunt. Si
offeramus christo opes cum anima nostra libenter suscipiet. si
autem que foris sunt deo que intus sunt diabolo domus non
est equa particio. Nolo igitur quod ea tantum offeras que potest
fur rapere: hostis inuadere: prescriptio tollere: et que ad instar
vndarum et fluctuum a succedentibus sibi dominis occupan-
tur: et que velis nobis in morte dimissurus es. Illud offer quod
nullus possit tibi hostis auferre. nam aurum deponere incipien-
tium est non perfectorum seipsum offerre deo christianorum est
nec enim imaginem crucifiri portare potest: nisi qui in hoc se-
culo nudum se mortuumque reddiderit. Infinita namque de scri-
pturis exempla suppetunt que auariciam docent esse fugien-
dam. verum quid ante non plures annos gestum sit referam.
Quidam ex fratribus partior magis quam auario: nesciens trigin-
ta argenteis dominum venditum centum solidos quos lina te-
rendo acquirerat mortuus dereliquit. initium est consilium in-
ter monachos: nam in eodem loco circiter quinque milia diuisis
cellulis habitabant. Quid facto opus esset. Alii pauperibus di-
stribuendos esse dicebant. Alii dandos ecclesie nonnulli paren-
tibus remittendos. Nacharius vero et Panthonijs et Isidorus
et ceteri quos patres vocant sancto in eis loquente spiritu: de-
creuerunt infodiendos esse cum eodem dicentes. Pecunia tua
tecum sit in perditionem. Neque hoc crudeliter quispiam putet
esse factum. tantus cunctos per totam egyptum terror inuasit.
ut vnum solidum detinuisse sit criminis. Radix omnium ma-
lorum est auaritia. ideo et ab apostolo idolorum seruitus appel-
latur. non quidem occidit fame animam iustum dominus. Iu-
nior fui et serui et non vidi iustum derelictum. nec semen eius
querens panem. Delias coruis ministrantibus pascitur. Vidua

11
sareptena ipsa cum filiis nocte peritura prophetam pascit esuri
ens ⁊ mirum in modum captate completo qui alendus venerat
alit. Petrus apostolus inquit. Aurum ⁊ argentum non est mi
hi: quod autem habeo tibi do. surge ⁊ ambula in nomine Jesu.
Ecce nunc multi licet sermone taceant opere loquuntur. Fidem ⁊
misericordiam non habeo quod autem habeo argentum ⁊ aurū
hoc non do tibi. Audi iacob quid in sua oratione postulet. Si
fuerit dominus meus mecum ⁊ seruauerit me in via hac ꝑ quā
iter facio. ⁊ dederit mihi panem ad manducandum: ⁊ uestē ad
uestiendum tantum necessaria deprecatus est. vnde ⁊ latrones
ad sanctum Hilarionē. Quid faceres si latrones ad te veniret?
quibus respondit. Audus latrones non timet: at illi: oicidi pos
ses. possum inquit: sed non timeo: quia sum mori paratus: cui?
alii mirantur signa ⁊ portenta que fecit. Mirantur etiam incre
dibilem abstinentiam scientiam ⁊ humilitatem. Ego autem nil
ita stupeo ꝑ gloriam ⁊ honorem calcare potuisse: quia difficile
factum est gloriam virtute superare. ⁊ ab his diligi quos proce
das: cum ergo christi gaudeas libertate ac prope modum in do
gmate constitutus sis: non debes ad tollendum tunicam te
cto descendere. nec respicere post tergum. nec aratri semel
arreptam sciuiam dimittere. Sed si fieri potest imitare. Jo
seph ⁊ Egyptiē domine pallium derelinque: vt nndus se
quaris dominum saluatorem: qui dicit in euangelio. Nisi
quis tulerit crucem suam ⁊ secutus me fuerit non potest me
us esse discipulus. Proiice sarcinam seculi ne queras diui
tias: que camelorum prauitatibus comparantur. Audus et
leuis ad celum vola: ne alas virtutum tuarum auri depri
mant pondera: ne impleas sacculum: quem euacuare domi
nus precipit. Si igitur qui habent possessiones ⁊ diuitias
iubentur omnia vendere: ⁊ dare pauperibus: sic sequi sal
uatorem dominatio tua non debet querere: quod erogatu
rus es. Vidua illa in euangelio paupercula: que duo mi
nuta misit in gazophilatium cunctis etiam presertim diuitibus?

quia totum quod habuit dedit. et tu igitur eroganda non que-
ras ut fortissimum tirunculum suum christus agnoscat. ut letet
tibi de longissima regione venienti occurrat pater ut stolam tri-
buat: ut donet annulum: ut immolet pro te vitulum saginatum.

¶ Ca. v. de utilitate paupertatis.

Super vero ita consolandus est ut sciat in paupertate
magis sibi bona consideranda. Et primo quidem quod a
deo illic sit utiliter percipsum. presciat enim deum infir-
mitatem eius considerasse et sciuisse quod diuitiarum sarcinam et
solicitudinem ferre non posset. Deinde sciat quantas tempta-
tiones et quanta pericula transierit nomine paupertatis. Si as-
fluencia deest que frequenter contraria est: ad animi tamen diui-
tias quotius sine impedimento in paupertate transitur. certe
qualibus malis careat consideret. Caret inuidia. emulatione. in-
fidiis. dolo. superbia. et his que homini in hoc seculo diuitie so-
lent conflare. fluxu enim rerum et uertate copiarum animus
soluitur: vigo: mentis infringitur: virtus corporis eneruat. ac
in paupertate non lasciuia conuiuia non turpes potationes. om-
nia sobria. omnia rigida. omnia humilia. non abiecta: quoniam
conscientia pura et virtute sunt plena non est habundus extra-
neis facultatibus: non facile ad diuitias animi. id est ad virtu-
tes huius mundi diues accedit. Filius enim dei difficilius di-
cens diuitem intrare in regnum celorum utique intelligit paupe-
rem facilius. et ne se ob paupertatem alienum esse a cura dei exi-
stimet propheta testatur dicens. et pauperem et diuitem ego feci.
et pro omnibus equalis mihi cura est. Non est enim deus perfor-
narum acceptor: nec pro illo tantum se curam gerere proficitur
qui in seculo diuitiis pollet: sed pro omnibus et pro pauperibus
curam sustinet remuneraturus quem inuenit aut in diuitiis
humilem. aut in paupertate patientem. distributio veluti totius
corporis humani et ministerium queritur singulorum. Conside

ret hominis corpus esse vnum quidem corpus sed plurima me
bra: nunquid omnia sunt oculus: aut pes: aut reliqua membra.
Sed sicut ait apostolus doctor gentium fide et veritate que infe
riora sunt membra maiorem his tribuimus honorem. Et que
admodum virtus singulorum membrorum in suo ordine atque
officio demonstratur. Ita in totius humani generis corpore ve
luti minor paupertas et diuicie collocantur: ut diuiciis humani
tas dei examine comprobetur. Exultare debet pauper et deo gra
tias agere: quia multis patrimonii neribus liberatus est. In
die probationis non gravatur compedibus facultatum. facilius
liber sequitur discipulus dominum nullis neribus implicatus
Non desit etiam ab ipso in quantum potest misericordia iusta et ege
nos: quia sicut iustus efficitur de frugalitate in inferioribus et
non habentibus prerogatu non vereatur ne ipse deficiat cum
in vfu sancte administrationis habeat promptissimam volun
tatem. nihil cum sibi deerit. Non cupiat in hoc seculo diues fie
ri: ne mala plurima sibi acquirat. dicente et monente glorioso
Paulo. habentes victum et vestitum his contentissimus immo
si vera fide et propter salutem credere optauit celestes sibi diuici
as cooperari et comparet quas vnusquisque et misericordie et relique
bonis actibus comparat et assumit. Temporalibus enim eterna
sunt preparanda. caducis stabilia. sollicitis securiora. periculosis
libera. inhonorificis clarioa. Igitur cum christus dixerit. Pri
mum querite regnum dei. et hec omnia apponentur vobis nulli
dubium fore credo his copiam necessarium rerum in terris
non defecturam quibus celestia preparantur. vnde his moni
tis et diues temperetur et pauper subleuetur. Difficile quoque po
tentes nobiles et diuites. et multo his difficilius eloquentes deo.
Obsecatur namque mens eorum diuiciis opibus atque luxuria et
circumdati vitiis non possunt videre virtutes. felix enim qui
non in diuiciis non in sapientia non in potentia seculari et clo
quentia: sed in christi passionibus gloriatur. et nihil miseri quam deum pro
pter nummum contemnere. Ideo quem senseris semper aut cre

bro de nimis loquentem infitorem potius habeto quam mo-
nachum.

Ca. vi. de correctione et doctrina presidentis.

Rector quoque honore suppresso equalem se subditis bene uiuentibus deputet: et erga peruersos iura rectitudinis exercere non formidet. Nam liquet quod omnes homines natura genuit equales: sed variante meritum ordine alios aliis culpa postposuit. Sed et arguuntur negligentes rectores ecclesie dei: ob quorum incuriam perit omnis decore populi christiani cum nec in cogitatione legis diuine nec in cultu pietatis nec in sacrarum virtutum exercitio laborare conentur. Tunc etenim doctrina rectorum sanitas est cum doctrina pariter et uita consentiunt. Sed nec putent suam doctrinam et sapientiam sed dei auxilio pacem ecclesiis suis redditam. Qui si suum seruauerint gradum sunt quasi domus dei et quasi angelus domini: sed si plus cupiunt uideri nosse quam ceteri: quamdoque patet ueritatis regulam non tenere. Magister quoque discipulum corrigit quem ardētioris cernit ingenium. Nam medicus si curare cessauerit desperat. Quoniam non est paruum apud deum meriti bene filios educare. Rectorum quoque est ut laborantium nouerit sudorem uel lapsis manuum porrigere uel errantibus iter ostendere: sed ne gloriaris quod multos discipulos habeas. filii dei docuit in iudea. et xii. tantum apostoli illum sequebantur. phariseorum autem doctrine omnis populus applaudebat. Ledit discipulus magistrum si per negligentiam suam precepta eiusque laborum dispdat: ideo non sit in eis pene diuersitas quibus precepta sunt paria: nulli personam accipias quam tunc sit potes uel nobilis si peccauerit corripe eum non confusione sequi ignominiam ignominiam correptione correptione consolatio: consolatione salus. vera enim amicitia que sentit dissimulare non debet. non est crudelitas pro deo crimina punire sed pietas: nihil tamen crudelius nihilque miserius inueniri potest quam

ut timore mortis pprie nec salutē filioꝝ audeant defendere. do
 cente autem te in ecclesia non clamor populi sed gemitus suscite
 lachryme auditorꝝ laudes tue sint. Sermo presbyteri scriptura
 rū lectione cōditus sit. Unde ⁊ apłus precipit. Sermo vester sit
 sale conditus q̄ si infaruet foras proiicit ⁊ perdit nominis di
 gnitatē. Nā sicut victoria domini triumphus seruoꝝ. ⁊ sic ma
 gistri eruditio discipuloꝝ pfectus. Nisi enim caput sanū sit om
 nia mēbra erunt in vicio. quādo doctrina nō erit in ecclesiis in
 telligimus perire pudicitia castitatē mori ⁊ oēs obire virtutes
 quia nō cōmederūt verbū domini. Tūc scriptura erit utilis au
 dientibus cū absq; christo nō dicitur: cum absq; patre nō pferē.
 cum sine spiritu sancto eā nō insinuat ille qui predicat. sed dif
 ficile dignus prece virtutū christi inueniri potest qui in nunci
 andis illis nō suā sed eius querit gloriā quē predicat. Cōsulio
 quoq; ⁊ ignominia est Jesum crucifixū pauperē ⁊ esurientē far
 sis predicare corporibus ⁊ ieiuniorum doctrinā p rubētes buc
 cas tumentiaq; ora proferre. Nō confundāt ergo opera sermo
 nem tuū: ne cum in ecclesia loquaris tacitus quisq; respondeat
 cur hec que dicis non facis. Accusare etiā auariciā latro potest
 Sacerdotis os cum mente cōcordet. Nā quō potest preses eccle
 sie anferre malum de medio ei? qui in delictū simile corruerit.
 aut qua libertate corripit peccantē cū tacitus ipse sibi respōde
 at eadē se admisisse que corripit. Perdit enim auctoritatē docē
 di cuius opere sermo destruit. Ac illud Tulli caput artis ē do
 cere quod facias. Uenerationi mihi semp fuit nō verbosa rusti
 citas sed sancta simplicitas. Qui. n. in sermone imitari se dicit
 apostolos pius imitetur virtutes ⁊ vitā illoꝝ in quibus loquen
 di simplicitatē excusabat sancti nominis magnitudo. non enī
 facit ecclesiastica dignitas christianum. necesse facile stare loco
 pauli tenere gradum Petri iam cum christo regnantium ne for
 te veniat angelus qui scindat velum templi tui: qui can
 delabrum de loco moueat. Igitur edificaturus turrim su
 turi operis sumptus computa. sicut non hierosolymis fuisse:

sed hierosolymis bene virisse laudandum est. Prius ergo faciamus et sic doceamus ne doctrine auctoritas cassis operibus frustretur. Nam de eloquentibus et pronuntiantibus plenus est orbis loquuntur que nesciunt: docent que non didicerunt: magistri fiunt cum discipuli ante non fuerunt. Sed nec ad scribendum cito psilias et leui ducaris insania multoque tempore discere quod doceas et sic temeritate quorundam doceas quod nescias. sed ante discere quod docturus es. Nam qui sapientum verba crebro audire et intelligere negligit vitam suam gubernare non nouit: quantomagis nec aliorum regimini proficiendus est. ideo seruuum seruus te esse conuenit: atque ita in omnibus perdocere: ut quicumque audiunt conuersatione tua magis quam sermone proficiant. Quoniam quidem non in sermone est regnum dei sed in uirtute. Sed nec statim multitudinis acquiescamus iudicio sed electi in principatum noscimus mensuram nostram et humiliemur sub potenti manu dei. Reuera nihil sedius preceptore furioso: qui dum debeat esse mansuetus et eruditus: contra torto uultu: trementibus labiis: rugata fronte: effrenatis conuictis: facie interpallorem ruboremque variata clamore perstreperit: et errantes non tam ad bonum trahit quam ad malum seuitia sua precipiat. Licet non qui aliquando irascatur: iracundus est: sed ille qui crebro hac passione superatur. Suntque multi docentes ea que non oportet turpis lucri gratia qui totas domos subuertunt et putant questum esse pietatem. Quodque plerumque accidit ut habeamus pugnas legis non ob desiderium ueritatis: sed iactantiam glorie dum apud audientes docti volumus extimari. festino igitur gradu pergamus ad magistros et eorum teramus limida et precepta uirtutum ac mysteria scripturarum uincula potemus eterna.

Cuera vt simpliciter motum mentis mee fatear confir-
 derans ⁊ ppositum tuum ⁊ ardorem quo seculo renū-
 ciasti. Differentiis in locis arbitror. Si vrbibus ⁊ fre-
 quentia vrbium derelicta in agello habites ⁊ christum in solitu-
 dine queras. ⁊ oves solus in monte cum Jesu sanctorumq; loco-
 rum tantum vicinatis perfruaris id est vt ⁊ vrbe careas: ⁊
 ppositum monachi non amittas. Loquor non de episcopis: nō
 de presbyteris: non de clericis: quorum alia causa est. ⁊ alia mo-
 nachi. Clerici oves pascunt ego pasco: sed de monacho loquor:
 qui precium possessionum suarum ad pedes apostolorum po-
 suit docens pecuniam esse calcandam vt humiliter ⁊ secreto vic-
 titans semper contemnat quod semel contempserit. Nam sum-
 me stulticie est renunciare seculo. dimittere patriam. vrbes de-
 serere. monachum pferri. ⁊ inter maiores populos publice vi-
 vere. Quia ergo frater me interrogas per quam viam incedere
 debeas. reuelata tecum facie loquor. Si officium vis exercere
 presbyteri. si episcopatus te vel opus vel onus forte delectat vi-
 ue in vrbibus ⁊ castellis ⁊ aliorum salutem fac lucrum anime
 tue. sin autem cupis esse quod diceris monachus id est solus.
 quid facis in vrbibus que vrbes non sunt solum habitacula:
 sed multorum. Habet vnumquodq; ppositum principes suos.
 romani duces imitentur. Romulos. Fabricios. Regulos. Sci-
 piones. Philosophi pponant sibi Pitagoram. Socratem. Pla-
 tone. Aristotilem. Poete emulentur Homerum. Virgilium.
 Menandrum. Terentium. Historici Ricthem. Salustiū. Ve-
 rodoctum. Liuium. Oratores Lysiam. Grathos. Demostenē.
 Tullium. Et vt ad nostra veniamus Episcopi. presbyteri habe-
 ant ad exemplum apostolos ⁊ apostolicos viros. quorum hono-
 rem possidentes habere mereantur ⁊ meritum. Nos autem ha-
 bemus ppositi nostri principes Paulum. Antonium. Julianū
 Hilarionem. Nacharium. Et vt ad scripturarum auctoritatē
 redeas noster princeps heliscus belias. Aostri duces filii pphe-
 tarum qui habitant in agris ⁊ solitudine. ⁊ faciebant sibi taber-

nācula ppe fluenta iordanis. De his sunt ⁊ filii rethab: qui ri-
num ⁊ siceram non bibebant ⁊ morabauit in tentoriis qui dei p
Hieremiam roce laudantur. ⁊ pmittitur eis q non deficiat de
stirpe eoz vir stans corā domino. Interpretare igitur vocabu-
lum monachi hoc est nomē tuū. quid facis in turba qui solus
es nō tibi eadem causa que ceteris est quodq; nemo ppheta in
patria sua honorem habet. Nam rbi honor non est. ibi contem-
ptus est. rbi contemptus ibi frequēter iniuria. rbi iniuria ⁊ in-
dignatio. rbi indignatio ibi quies nulla. rbi quies non est: ibi
mens sepe a proposito deducitur. rbi autem per inquietudinem
aliquid aufertur e studio minus fit: eo quod tollitur. ⁊ rbi mi-
nus est: perfectum nō potest dici. Ex hac supputatione illa sum-
ma nascitur. Monachum perfectum in patria sua esse nō posse
Perfectum autem esse nolle derelinquere est. rbi autē ego nūc
sum non solum quid agatur in patria: sed ⁊ an ipsa patria persi-
stat ignoro. immo nec mihi conceditur vnus angelus heremi-
quotidie exposcor fidem quali sine fide renatus sum.

¶ Capitulum. viii. de laudibus ⁊ vtilitate heremi.

Vid igitur agis tu frater in seculo qui maior es mun-
do. Paupertatem times. beatos pauperes christus ap-
pellat. labore terreis: sed nemo athleta sine sudoribus
coronabitur. De cibo cogitas: sed vera fides famem non patit̃.
Super nudam me tuis humum erosa ieiuniis membra collide-
re. sed dominus tecum iacet squalidi capitis bozet inculta cesa-
ries: sed caput tuū christus est. Infinita heremi vastitas te ter-
ret: sed tu paradysum mente deambula. quotienscumq; illuc mē
te conscenderis totiens in beremo non eris. O desertum chri-
sti floribus vernans. O solitudo in qua illi nascuntur lapides.
de quibus in apocalipti. Ciuitas magni regis extruitur. O her-
remus familiaris deo gaudens ⁊c. atq; ⁊ etiam illud apostoli.

Non sunt condigne passionēs huius temporis ad futuram gloriā que reuelabitur in nobis. Cur enī timido animo christiānus es. Filius hominis non habuit ubi caput suum reclinet. et tu amplas porticus et ingentia tectorum spacia metiris. Hereditatem spectans seculi coheres christi esse non poteris. nudos amare beremus. Corpus assuetum tunica lorice onus non fert. Caput opertum lintheo galea recusat mollē ocio manus durus erasperat capillus. Sed cur iniquis pergis ad heremū videlicet ut te non audiam non videā. ut tuo furore non mouear ut tua bella non patiar. nec me capiat oculus meretricis. ne forma pulcherrima ad illicitos trahat amplexus. Respondebis hoc non est pugnare sed fugere. stamacie aduersariis armatus obsiste ut postquam viceris coroneris. fateor imbecillitatē meam nolo spe pugnare victorie ne perdam aliquando victoriā. si fugero gladium dimittam si stetero aut vincendum mihi est aut cadendum. Quid autē necesse est certa dimittere et incerta sectari. aut scuto aut pedibus mori vitanda est. Tu qui pugnas et superari potes et vincere. ego cum fugio non vinco. in eo quod fugio. sed ideo fugio ne vincar. Nulla securitas est vicino serpente dormire potest fieri ut me non mordeat. tamen potest fieri ut aliquando me mordeat. Fuga enim non infidelitatis sed prudentie iudiciū est ne frustra offeram nos periculis. Sed nup̄ egypti deserta vidisti in tuitus es angeli causa familiā quanti ibi flores sunt quanta spiritalibus gemis prata vernantia vidisti ferta quibus dominus coronat. ille tibi in pectore ignis erustuet. Illa quotidie cogita. tracta. considera et quasi quodam carcere tentus exclama. Deu me quia prolongata est mihi peregrinatio mea. et in paradysum mente transcendens. totiens in terra non eris quotiens terrena despereris. Eadem nobis certe cum his qui habitant per deserta conditio est idem oculi et manibus iisdem infirmitatibus et virtutibus subiaceamus. Si te aque potus verat quanti nobiles non dicam vina nesciunt scilicet carnes ignoant. et infuso tantum legumine sustentantur. Si balneorum te lauachia sollicitant quanti principes ciuitatum. siue ob culpam propriam.

siue ob inuidiaz in insulas deportati sine eterno premio futuraq;
mercede absq; mercede absq; balneis perseverant. Nemo id ne-
cessitate pati non potest quod pro deo voluntate pati detractat
habebis cellulam que te solum capiet. immo non eris solus: an-
gelica tecum turba versabitur tot socii quot sancti leges euāge-
lium fabulabitur tecum Jesus replicabis apostolos vel pphe-
tas: Num quidem talem alium poteris tuis sermonibus habe-
re consortem. Terra sumus ⁊ cinis ⁊ per omnia momēta de no-
stra salute suspensi continuo in puluereꝝ dissoluendi. Quid re-
tractamus facere de necessitate virtutem. Certe quandoq; mo-
riendum est q̄ cito mundi derelinquimus angustias. Et si for-
te ob continentiam quod tamen raro accidit dolere stomachū
estuarie febribus acceperimus perpetue vite ingressum ianuam
morbum putemus. Quanti enim in medijs opibus ⁊ in cer infu-
las consulatus repentina morte subtracti sunt. Quid ergo desi-
deramus vrbium frequentiam qui de singularitate censemur.
Mibi enim opidum carcer. ⁊ solitudo paradysus est. Seculariū
quoq; marine potentum consortia deuita. Quid tibi necesse ē
illa sepins videre. quorum contemptu monachus esse cepisti.
nam monachum solitudo facit non publicum.

¶ Ca. ix. de periculo vite solitarie.

Monachi etiam nunc mores discutimus qui iugū cbi/
sti collo suo imposuit. Primumq; tractandum est vtrq;
solus an cum alijs in monasterio viuere debeas. Mi-
hi placet vt babeas sanctorum contubernium. neq; absq; ducto-
re ingrediaris viam quā nunq; ingressus es. Statimq; tibi in
partem alteram declinandum sit ⁊ erroꝝ pateas. Plusq; aut mi-
nus ambules q̄ necesse sit ⁊ currens lassaris moramq; faciens
obdormiens in solitudine. Cito surrepit superbia ⁊ si parumq;
ieiunauerit hominemq; non viderit putat se alicuius esse mo-
menti: oblitusq; sui r̄nde quo venerit intus corde lingua foris

vagatur. Judicat contra apostoli voluntatem alienos seruos.
 quod gula propolcerit porrigit manus dormit quantum volue
 rit nullum feretur omnes se inferiores putant crebriusq; in vr
 bibus q̄ in cella est. ⁊ inter fratres simulat verecundiam q̄ plas
 tearum turbis colliditur. Quid igitur solitariam vitam repre
 hendimus minime quippe q̄ sepe laudamus. licet vt presertur
 solitaria vita periculosa est ne abstracti ab hominum frequen
 tia sordidis ⁊ impiis cogitationibus pateant ⁊ pleni arrogan
 tie ⁊ supercilli cunctos dispiciant armētq; linguas suas vel cle
 ricis vel monachis detrahendo. Sed de ludo monasteriorū hu
 iusmodi volumus egredi milites quos heremi dura rudimen
 ta non terreant. qui speciem sue conuersationis multo tempore
 dederint. qui omnium fuerunt minimi vt primi omnium fierēt
 quos nec esuries aliquando nec saturitas separauit. Qui pau
 pertate letantur quorum habitus sermo vultus incessus doctri
 na est virtutum. O quotiens in heremo constitutus in illa va
 sta solitudine que erusta solis ardoribus horrenduz monachis
 prestat habitaculum putauit me romanis interesse delitiis. Se
 debam solus quia amaritudine plenus eram horrebant sacco
 membra deformia ⁊ squalida curis. situm ethiopisse carnis ob
 durerat. Quotidie lachryme quotidie gemitus. Et si aliquādo
 me repugnantem somnus imminens oppressisset nuda homo
 vir ossa herentia collidebam. De cibis vero ⁊ potu taceam: cuz
 etiam ibi languentes monachi aqua frigida vrantur. Et coctū
 aliquid accepisse luxuria sit. Ille igitur ego qui ob iebenne me
 tum tali me carcerare damnaueram scorpionum tantum socius
 ⁊ ferarum sepe coreis in terram puellarum. Pallebant ora ieiun
 niis ⁊ mens desiderijs estuabat. In frigido corpore ⁊ ante hor
 minem sicca iam carnem premoitua sola libidinum incendia bu
 liebant. Itaq; omni auxilio destitutus ad Jesu iacebam pedes.
 rigabam lachrymis crine tergebam. ⁊ repugnantem carnē eb
 domadarum media subiugabam non depudescio infelicitatis
 mee qui potius plango non esse quod fueram. Memini me cla

mantem diem crebro iunxisse cū nocte: nec pius a pectoris cessasse verberibus q̄ domino imperante rediret tranquillitas ipsam quoq; cellulam quasi cogitationum mearum consciam per timecebam. ⁊ mihi met iratur ⁊ rigidus solus deserta penetra-
bam. ibi mee erat orationis locus ibi illud miserrime carnis ergastulum collocabam. Et vt mihi testis est dominus post multas lachrymas post celo oculos inherentes: nonnumq; videbar mihi interesse agminibus angelorum ⁊ letus gaudensq; cantabam post te in odorem vnguentorum tuorum curremus. Dicaz ⁊ aliud quod in egypto viderim. Grecus erat adolescens in cenobio qui nulla continentia nulla operis magnitudine flammam poterat carnis extinguere. Hunc periclitantem pater monasterii hac arte seruauit. imperat viro cuidam graui vt virgis ⁊ conuiciis infectaretur hominem. Et post irrogatam iniuriarū primus veniret ad querimonias. vocati testes p̄ eo loquebantur qui contumeliam fecerat. Flere ille contra mendacium cepit. solus pater defensionem suam callide opponere studuit: ne abundantiori tristitia absorberetur frater. Quid multa ita ann⁹ ductus est: quo expleto interrogatur adolescens super cogitationibus pristinis an adhuc molestie aliquid sustineret. Pape inquit mihi viuere non licet ⁊ fornicari noet. Hic solus si fuisset quo adiutore superasset. Sunt enim meliores duo q̄ vnus ⁊ si alter ceciderit ab altero sulcietur. Funiculus triplex non facile rumpitur: ⁊ frater fratrem adiuuans exaltabit. Vidi ego quosdam q̄ postq; renūciauerit seculo vestimentis dumtaxat ⁊ vocis p̄fessione non rebus nihil de pristina conuersatione mutarunt. Res familiaris magis aucta q̄ diminuta eadem misteria seruatorum idem apparatus conuiuii ⁊ nomen sibi vendicant solitarii. Quidam vero pauperes sunt ⁊ tenui substantiola videnturq; sibi scioli pomparum ferculis similes p̄cedunt ad publicum vt caminam exerceant sacundiam. Sunt etiam qui humor cellularum immoderatisq; ieiuniis tedio solitudinis ac nimia lectione dum diebus ⁊ noctibus auribus personant. rertū

tur in melanconiam ⁊ ipocritis magis somentis q̄ nostris mo-
 nitis indigent. Pleriq; artibus ⁊ negociationibus pistinis ca-
 rere non possunt. mutatisq; nominibus institorum eadem exer-
 cent commertia. Non victum ⁊ vestitum quod apostolus prece-
 pit: sed maiora q̄ seculi homines emolimenta sectantes. ⁊ sub
 religionis titulo exercentur iniusta compendia ⁊ honor nomi-
 nis christiani magis fraudem facit q̄ paritur. Que pudet dice-
 re sed necesse est vt saltem sic ad nostrum erubescamus dedec⁹
 publice exten dentes manus pannis aurum tegimur. Et contra
 omnium opinionem plenis sacculis morimur diuites qui qua-
 si pauperes virimus. Tibi cum in monasterio fueris hoc facere
 non licebit. ⁊ inolescente paulatim consuetudine quod p̄imum
 cogebaris velle incipies ⁊ delectabit te labor tuus. oblitusq; pre-
 teritorum semper priora sectaberis. nequa q̄ considerans quid
 aliis mali faciant sed quid boni tu facere debeas. Nec vero pec-
 cantium ducaris multitudine: nec te pereuntium turba solici-
 tet vt tacitus cogites. Quid ergo omnes peribunt qui in vrbi-
 bus habitant. Ecce illi fruuntur suis rebus ministrant ecclesiis
 balneas adeunt: vngenta non spernunt: ⁊ tamen in omniū ore
 versantur. ad quod ⁊ ante respondi ⁊ nunc breuiter respōdebo
 in presenti opusculo me non de clericis disputare: sed mona-
 chum instruere.

Ca. x. de periculo habitandi in vrbibus.

Considera obsecro satis esse difficile locum Stephani
 implere. vel Pauli. vel in angelico stare ministerio.
 Preciosum margaritum est: sed cito frangitur. Fra-
 ctumq; instaurari non potest. Flauis quamuis sit rudis ⁊ soli-
 dis conflixa clauis tumentesq; fluctus tabulata non sentiat. ci-
 to si periculose nauigat perforatur. Et licet plenis ventis lucro-
 sus ad optata perueniat. tamen magis segura sunt que ⁊ tran-
 quilla sunt. Et vt apertius loquar plus te q̄ dicis habere mer-
 cedem si in mediā vrbe cōsistēs monachoz victites vita ⁊ sunt
 vera que dicis sed nō tam facile explentur opere q̄ dicto. nā si

aliquis te de optimatibus inuitat ad prandium certe aut eundem tibi est aut negandum. Si ieris aut eisdem resceris cibis aut aliis. et aliis conuiuiarum offenduntur oculi si isdem, perit abstinentia. Quod si ire nolueris miser comederis in prandio. ad singulas quasque violas et d: libuta melie vna potaberis. Alius in tuum vultum cauillabitur. ille incessum irridebit. hic habitum. et imitatores forsitan iudeorum nonne inquierit. hic est filius fabri: nonne fratres eius et sorores apud nos sunt: ego illum memini ante tot ferme annos illud fecisse turpe dixisse turpius. alius furem clamabit et tecum sceleris finget esse participem omnia prandia pariter consonabunt. et in te temulentum connitium dissoluetur. quod si vllis abstinueris carnibus et non crebro balnea frequentas: tunc nota per omnes columnias. Manichei tibi titulus ascribetur si volucrum edulium refutaberis: et tenellas carnes columbas crassosque turtures expetent gutturi durior dominus denegaueris: sacrilegii crimine affigitur statimque aiunt. Hi sunt qui creatorem mundi contemnunt in vsus nros facta sunt omnia. Audiui domino teste non mentior quendam in suam gulam disertum cum rumore cognosceret me cibis esculentioribus abstinere dicere. Nunquid porcellus ita factus est: ut rogatus in senatu sententiam diceret. Quod videlicet me stulticie condemnaret qui me putaret ea que sunt in vsus creata non sumere. Quod si pulla fuerit tunica etiam preter eum tantum digitis denotaberis: ac si nisi formosus fueris sanctus esse non poteris. Nec istiusmodi cum vitam in vrbibus lacerent bonam Quid facies frater in medio: aut vitis aut anathemati colla submittes: id est aut sectaberis que sunt aduersa continentie. aut si nolueris condemnaberis. Pretermitto crebras salutationes obsequia matronarum. variasque illecebras quibus etiam rigissimum molliuntur animi et sireneo cantu ad naufragium praebuntur. Nunc autem illud affirmes quod etiam si ista non essent ad comparisonem tamen ingenti boni minora deserere deberes. Cum enim tanta reperimus in celo parua et caduca quesuisse non

doleamus in terra. Ambitio namq; potentia magnitudo. vrbis
 videre ⁊ videri ⁊ salutare laudare detrabere vel audire. ploqui:
 ⁊ tantum hominum frequentiam saltem inultum videre a pro/
 posito monachorum ⁊ quiete aliena sunt. Aut enim videm⁹ ad
 nos venientes ⁊ silentium perdimus: aut si non videmus ⁊ su/
 perbie arguimur. Interdum ⁊ visitantibus reddam⁹ vices. ad
 superbos fores pergimus. Inter linguas rodentium ministroꝝ
 postes ingredimur deauratos. In christi vero villa vt diximus
 totum rusticitas: itaq; p̄ter occupationes aut nobis clauden/
 dum est hostium aut scripturarum p̄pter quas aperfende sunt
 fores studia relinquenda. His igitur rationibus inuitati multi
 philosophorum reliquerunt frequentias vrbium ⁊ ortulos sub/
 urbanos vbi ager irriguus ⁊ arborum come. ⁊ susurrus auium
 fontis speculum: riuus immurmuratis. ⁊ multe oculorum auri
 umq; illecebre. ne per luxum ⁊ habundantiam copiarum animē
 fortitudo mollesceret. ⁊ eius pudicitia constiperetur. Inutile
 quippe est crebro videre per que aliquando captus sis: ⁊ eorum
 te experimento committere quibus difficile careas. Nam quos
 seculi carcer includit. nunc ira. nunc auaricia. nunc libido. nūc
 vitiorum concitiorum portabunt ad ruinam. Ideoq; ob
 terrende sunt animi voluptates relinquenda delectationū stu/
 dia. Quoniam hec circumcisionis est veritas non figura. Atē
 dum in summa vt naturalibus amputatis conuersatio nostra
 tendat ad celum. quod fiet. si ludi. si iocus. si conuiuia. si sermo
 pene familiarium deferatur. ⁊ que circumciduntur arefiant. nō
 visu. non auditu. non tactu. aut sapore capiat in natura corpo/
 ris naturam co:pozeam non habere. Nam si vellemus despice/
 re quod sumus meremur in melius esse q̄ sumus. Igitur ne te
 mere nos offeramus periculis. sed quantum in nobis est insidi
 as declinemus.

Ca. xi. de laude abstinentie
 ⁊ precipue a carnibus.

Aluator noster attendite inquit vobis ne forte aggra-
uentur corda vestra crapula ⁊ ebrietate ⁊ curis huius
vite. Modicus enim ⁊ temperatus cibus ⁊ carni ⁊ ani-
me utilis est. balneorum fomenta non queras qui calorem cor-
poris ieiuniorum cupis frigore extinguere. Que ⁊ ipsa moderata
sint ne nimium debilitent stomachum ⁊ maiorem refectio-
nem poscentia erumpant debilitate que parens libidinum est. Sicut
enim medici ⁊ qui de humanorum corpore scripsere naturis pre-
cipueque Galienus in libris quorum titulus est lesei non puero-
rum ⁊ iunenum. ac perfecte etatis virorum mulierumque corpo-
ra inuito calore feruere. ⁊ nocios esse his etatibus cibus qui ca-
lorem augeant sanitatisque conducere frigida queque in esu ⁊ potu
sumere. Sicut econtrario senibus qui pituita laborant. ⁊ frigo-
re calidos cibus ⁊ vetera vina prodesse. Et etiam comicus cuius
finis est humanos mores nosse atque describere dicit. Sine cere-
re ⁊ baccho friget venus. Nihil itaque scias conducere christianis
adulescentulis. vt esum olerum. nam ardor corporis frigidiori-
bus epulis temperandus est. Nobis enim non corporum cultus
sed anime vigor queritur que carnis infirmitate sit fortior. In-
de est quod nonnulli vitam pudicam appetentes in ~~medicis~~ itinere
corruunt dum solum abstinentiam carniū putant ⁊ legumini-
bus onerant stomachos que moderate parceque sumpta innocua
sunt. Et quod ita sentio loquar nihil sic inflamat corpora. ⁊
titillat membra genitalia: sicut indigestus cibus victusque caui-
sus. Quod enim seminarium voluptatum est venenum puta. Est
autem esus carniū seminarium libidinis: ⁊ non solum de car-
nibus loquor: sed in ipsis leguminibus infantia ⁊ graua de-
clinanda sunt. Parcus cibus ⁊ venter esuriens triduanis ieiun-
iis preferitur. Multo enim melius est continue parum quam satis
sumere. Pluuia illa optima est que sessim descendit in terris.
Subito te nimius imber preceps arua subuertit. Refectio itaque
saturitatem fugiat. nihil prodest biduo aut triduoque transmissio

vacuum portare ventrem. Si pariter obruatur. si compensecur
 saturitate ieiunium illico mens completa torpescit. et irrigata
 corporis humore spinas germinat libidinum plures quoque sunt
 qui cum vino sunt sobrii ciborum tamen largitate sunt ebrii.
 Omnes enim qui ebrietatem sectantur filii belial vocantur.
 Nam venter mero estuans facile despumat in libidinem. Unde
 de Noe ebrietate nudavit femora. Lotum quem sodoma non vi-
 cit vina vicerunt: venter quoque plenus facile disputaret de ieiu-
 niis. Qui enim christum desiderat et ille pane vescitur non que-
 rit magnopere quoniam de preciosis cibis stercoſificat. quic-
 quid post gulam non sentitur idem sit quod panis legumina. Om-
 ne enim quod in hoc mundo laborant homines ore quasi consumi-
 tur et attritum dentibus ventri traditur digerendum. et tamdiu
 tribuit voluptatem quam diu gutture continetur. cum vero in ali-
 um transierit desinit inter cibos esse distantia. nec hoc dicimus
 quod negemus pisces. sed quomodo nuptiis virginitatem ita satu-
 rari ieiunia preferimus. Sed nec ideo te carnes vesci non putes
 si suum leporum atque ceruorum et quadrupedum animantium
 esculantiam reprobes. Non enim hoc pedum numero: sed suavi-
 tate gustus iudicatur. Scimus ab apostolo dictum. Omnis cre-
 atura dei bona que cum gratiarum actione percipitur. Bonum
 est carnem non manducare. comedant carnes qui carnibus ser-
 uiunt quorum feruor despumat in coitum eorum etiam intesti-
 na carnibus repleantur: tu vero nihil necesse habes aliud nisi
 perseuerare ieiunium. Pallor et sordes gemme tue sint. igitur
 cum tibi diceris cur porcus creatus est statim tibi respondebo
 puerorum more certantium cur ripere scorpii nec deum super-
 fluorum iudicabis opificem: quia plurime et bestie et volucres
 sunt quas tue fauces recusat. Sed ne contentiosum hoc pugna-
 rum magis videatur esse quam verum. Audi iccirco suos et apros et reliquos
 a iantes creatas. ut milites. athlete. naute. metalloque fossores
 et ceteri duro operi mancipati haberent cibos quibus fortitudo corporis

necessaria est. Qui portant arma et cibaria: qui pugnis et calci-
bus sua inuicem membra debilitant. Qui remos trahunt quo-
rum latera ad clamandum dicendumque sunt valida. Qui sub-
uertunt montes et sub sudore et imbribus dormiunt. Sed quid
ad nos quoque conuersatio in celis est. Ceterum nostra religio non
athletam. non nauas. non milites. non fossores. sed sapientie
erudit sectatorem qui se dei cultu dedicauit. et scit cur creatus sit
cur uersetur in mundo: quo abire festinet. unde et apostolus lo-
quitur. Quando infirmior tunc potens sum. et si exterior noster
homo corrumpitur: sed interior renouatur de die in diem. et cu-
pio dissolui et esse cum christo et carnis curam ne feceritis. Quodque
sine quatuor sensibus uiuere possumus id est sine aspectu audi-
tu et odoratu: atque complexu: absque gustu autem et cibus impossi-
bile est humanum corpus subsistere. Ad esse ergo debet ratio ut
tales et tantas sumamus escas quibus non oneretur corpus nec
libertas anime pregrauetur. Quia si comedendum est et deam-
bulandum et dormiendum et digerendum. et postea inflatis renis
incentiua libidinum suscitatur. Sunt quidem sensus nostri
porte per quas ad animam nostram seculi blandimenta descen-
dunt. et per quas sensus carnis introeunt per quas nisi late strage
facta uiam uirtutibus quadam pietatis uiam nunquam ad
regem pietatis peruenire poterimus. Dicat enim quisque quo
doleo ego loquor conscientiam meam. scio mihi abstinentiam et no-
cuisse intermissam et profuisse repetitam. Nec tales ergo accipia-
mus. cibos quos aut difficulter digerere aut comestos magno
paratos et perditos labore doleamus. Olerum et pomorum et legu-
minum et facilius apparatus est. et arte impediisque cocorum non in-
diget et sine cura sustentat humanum genus moderateque sum-
ptua. quia nec auide deuoratur quod irritamentum gule non ha-
bet leniori digestionem decoquitur. Nemo enim uno et duobus ci-
bis hisque uilibus usque ad inflationem ventris oneratur que di-
uersitate carniuum et saporis delectatione concipitur et ad esum
sui expleta esurie quasi captiuos trahunt. unde et morbi ex satiu-

ritate nimia concitantur. multiq; impatientia gule vomitu re/
 median tur. ⁊ quod turpiter iugesserunt turpi? egerūt. Postq̄
 enim venit christus in fine temporum reuoluit o ad alpha. id
 est finem ad principium vt in prima etate. nec circumcidimur:
 nec repudium dare permittimur. nec carnes comedimus. Ipo/
 cras in amfozismis docet crassa ⁊ obesa corpora que crescendi
 mensuram impleuerunt. nisi cito oblatione sanguinis minuan/
 tur paralysim ⁊ pessima morborum genera parere. ⁊ iccirco esse
 necessariam deprecationem vt rursus habeant in que possint
 crescere. non enim manere in vno statu naturam corporum sed
 aut crescere sperant decrescere. nec posse viuere animal nisi cre/
 scendi capax sit. Unde Galienus doctissimus. Ipo cratis inter
 pres Athletas quoz vita ⁊ ars sagina est dicit in exhortatione
 medicine. nec viuere posse diu nec sanos esse: animasq; eorum
 ita nimio sanguine ⁊ adipibus quasi luto inuolutas nihil ce/
 nue nihil celeste: sed semper de carnibus ⁊ ructu ⁊ ventris ini/
 gluuie cogitare. Diogenes tyrannos ⁊ subuersiones vrbiū bel/
 laq; vel hostilia vel ciuilia: non p simplici victu olerum pomo/
 rum sed p carnibus ⁊ epularum delitiis asserit excitari. Qd̄q;
 mirandum sit. Epicurus voluptatis assertor omnes libros su/
 os repleuit diuicijs ⁊ pomis ⁊ vitibus cibus dicens esse viuē/
 dum quia carnes ⁊ exquisite epule ingenti cura preparantur:
 maioremq; penam habeant in querendo q̄ voluptatem in abu/
 tendo bibere ⁊ comedere non deliciarum ardorem sed famem
 sitimq; restringere qui carnibus vescuntur indigent etiam his
 que non sunt carniū qui autem simplici victu vtunt̄ eos car/
 nes non requirere. Sapientis quoq; operam dare nō possum?
 si mense abundantiam cogitemus que labore nimio ⁊ cura indi/
 get cito expletur nature necessitas frigus ⁊ fames simplici ve/
 stitu ⁊ cibo expelli potest delitie ⁊ epularum varietates fomen/
 ta sunt auaricie: q̄ si quis extimat ⁊ habundantiam ciborum po/
 tionumq; se perfrui ⁊ vacare posse sapientie hoc est versari in/
 ter delicias ⁊ deliciarum vitijs non teneri seipsum decipit sen

sus noster illud cogitat quod videt audit odorat gustat atre/
ctat: et ad eius trahitur appetitum cuius capitur voluptate dis/
ficile. immo impossibile est deliciis et voluptatibus affluentes
non ea que gerimus cogitare. Frustraque quidam simulant sal/
ua fide et pudicitia et integritate mentis se abuti voluptatibus
cum contra naturam sit corpus voluptatum sine voluptate per/
frui. Sensus corporis quasi equi sunt sine ratione currētes. Ani/
ma vero in aurige modum retinet frena currentium. Grandis
exultatio anime est cum paruo contentus fueris mundū habe/
re sub pedibus et omnem eius potentiam: epulas libidinis pro/
pter quas diuitie comparantur: vilibus mutare cibis et grossio/
ri tunica compensare. Tolle epularum et libidinis luxuriam. ne/
mo queret diuitias quod: um vsus aut in ventre aut sub ventre
est: qui egrotat non aliter recipit sanitatem nisi tenui cibo et ca/
stigatione victus. Quibus ergo cibis recipitur sanitas his et cō/
seruari potest: ne quis putat morbos oleribus concitari. Si au/
tem vires olera non ministrant que nascuntur et aluntur ex car/
nibus: quid tamen necesse est sapienti viro et philosopho christi/
habere tantam fortitudinem que athletic et militibus necessa/
ria est quam cum habuerit ad vitia prouocet. Illi arbitrantur
carnes sanitati congruas qui volunt adire uoluntate et in centū
demersi voluptatum ad coitum semper estuant. Christiano sa/
nitas absque viribus nimis necessaria est: nec turbare nos debet
si rari sunt huius ppositi sectatores. quia rari sunt et amici bo/
ni et fideles et pudici et continentes semperque virtus rara est. Le/
gimus quosdam morbo articulari et podagre humoribus labo/
rantes proscriptioe bonorum ad simplicem mensam et paupe/
res cibos redactos conualuisse. Caruerunt enim sollicitudine
dispensande domus et epularum largitate que et corpus fran/
gunt et animam. Irridet Oratius appetitum ciborum qui con/
sumpti relinquunt penitentiam. Sed et iam ex vilissimis cibis
vitanda facietas est. nihil enim ita obruit animum ut plenē rē
ter et exestuans: et huc illucque se vertens et in ructus vel in crepi/

29

tus ventorum efflatione respirans. Quale autem illud ieiuniū
aut qualis refectio post ieiunium cum pridianis epulis disten-
dimur: 7 guttur nostrum meditatorium efficitur lasciuiarum.
dumq; volumus prolixioris medie famem requirere tantuz vo-
ramus quantum vix alterius diei nos digerat. Itaq; non tam
ieiunium appellandum est qua crapula ac fetens 7 molesta di-
gestio.

¶ Ca. xii. de abstinentia tam philosophoz
q̄ sacerdotum 7 alioꝝ sanctorum.

Jcearcus in libris antiquitatum 7 descriptione grecie
refert sub Saturno. cum omnia humus funderet nul-
lum comedisse carnes: sed vniuersos vixisse frugibus
7 pomis que sponte terra gignebat. Ceremon quoq; stoꝝ vir
eloquentissimus narrat de vita antiquorum egypti sacerdotū:
q̄ omnibus mundi negociis curisq; postpositis semper in tem-
plo fuerint. 7 rerum naturas causasq; 7 rationes syderum con-
templati sint. nunq̄ se mulieribus miscuerint: nunq̄ cognatos
7 ppinquos nec liberos quidem viderint: 7 ex eo tempore quo
cepissent. ~~Uino autem deservire~~ carnibus 7 vino se semper ab-
stinuerint ppter tenuitatē sensus 7 maxime ppter appetitus
libidinis qui ex his cibis 7 ex hac potione nascunt. Pane raro
vescebatur ne oneraret stomachū 7 si quando comedebat tōsus
pariter isopū sumebant in cibo: vt e scaz grauiorē illi calore de-
coquerent. Oleū tm̄ in oleribus nouerat. vnde 7 ip̄m parum p-
pter nauseā 7 asperitatē gustus leniendā. Quid loquar de vo-
latilibus cū oua quoq; p carnib; vitauerint. 7 lac p sanguine:
quoz alterz carnes liqdas alterum sanguineum esse dicebant.
colore mutato. Cubile eis de foliis palmarum contextum erat.
Scabellum accliuē ex vna parte obliquum in terra pro puluil-
lo capiti supponebant. bidui triduiq; mediam sustinentes. 7
homozes corporis qui nascuntur ex ocio 7 ex mansione vni-
us loci nimia victus castigacione siccabant.

Item Josephus in secunda iudaice captiuitatis historia. 7 in
xiii. antiquitatum libro. tria describit dogmata iudeoru. pha
riseos. saduceos. esseos. quorum nouissimos miris affert laudi
bus. q̄ 7 vroribus 7 vino 7 carnib⁹ semper abstinerint. 7 quo
tidianum ieiunium verterent in naturam. Super quorum vi
ta 7 cibo philo vir doctissimus pprium volumen edidit. Eubu
lius etiam narrat apud persas tria genera magoꝝ quorum pri
mos qui sunt doctissimi 7 eloquentissimi excepta farina 7 olere
nil amplius in cibos sumere. Orpheus quoq; in carmine suo.
esum carniū penitus detestatur. Pitagore etiā Socratis An
thistensis. 7 reliquorum frugalitatem referre ad confusionē no
stram nisi 7 longum esset 7 pprii operis indigeret. vt qui pau
pertatem apostolorum 7 crucis duritiem aut nesciunt aut con
temnunt. imitentur saltem gentilium parcitatem. Ad ea autē
nemo que asella post duodecimum annum sudore pprio elegit
arripuit tenuit. cepit. impleuit. vnus cellule clausa angustus
latitudine paradisi fruebatur. idem terre solum 7 orationis lo
cus extitit 7 quietis. ieiunium pro ludo habuit. mediam pro re
fectione. Et cum eam non vescendi desiderium sed humana cō
fectio ad cibum traberet. pane 7 sale 7 aqua ~~Siride~~ ^{Siri} itabat
magis esurim q̄ restringere 7 operabatur manibus suis sci
ens scriptum esse. Qui non operatur non manducet. Et ita ad
quinguenariam peruenit etatem: vt non doleret stomachus
non viscerum cruciaretur in curia. non sicca humus iacencia
membra constringeret. non sacco asperitas cutis fetorem ali
quem situmq; contraberet: sed sano corpore animo sanior so
litudinem putaret esse delicias: 7 in vrbe turbida inueniret
heremum monachorum. paulo quoq; vestimenta 7 cibum
palma prebebat: 7 ne cui impossibile videatur. Jesum te
stor 7 angelos eius: q̄ in ea parte heremi que iuxta Siri
am sarracenis coniungitur. Monachum vidi. qui per trigin
ta annos inclusus ordeaceo pane 7 luculēta aqua viuebat. alter
in cisterna veteri quinq; caricis p̄ dies singulos sustēbat. vñ

si mihi dominus optionem daret multo magis eligerem tunicā
 pauli cum meritis eius q̄ regum purpuras cum regnis suis.
 Quid tamen nos ventris animalia vnq̄ fecimus tale quos si
 vel secunda hora legentes inuenerit oscitamus manu faciez de
 fricantes. continemus stomachum ⁊ quasi post multum laborē
 mundialibus rursus negociis occupamur. Pretermitto pran-
 dia quibus mens onerata premitur. pudet dicere frequentiam
 salutandi qua aut ipsi quotidie ad alios pergimus aut ad nos
 venientes ceteros expectam⁹. Deinceps igitur ad verba sermo
 teritur. lacerantur absentes. vita aliena describitur. ⁊ morden-
 tes inuicem consumimur ab inuicem. Talis nec cibis occupat
 ⁊ dimittit. Cū vero amici recesserint ratiocinia supputam⁹ cū
 ira psonā leonis nobis iducit cū cura supflua ī ānos p̄imos
 duratura precogitat. Nec recordamur euāgelii dicētis. Stulte
 hac nocte auferent animam tuam a te. que autem preparasti cu-
 ius erunt. Nec vero hec dicens contemno cibos quos deus cre-
 auit ad vtendum cum gratiarum actione. Sed iuuenibus incē-
 tiua esse assero voluptatum. Non ethnei ignes. nō vulcana tel-
 lus. non veseolus olimpusq̄ tantis ardoibus estuant vt iue-
 niles mōd⁹ vānitate denique inflammat. Auaricia calcā-
 a plerisq̄ ⁊ cum marsupio deponitur. Maledicam linguam in-
 ductum emendat silentium. Cultus corpōis ⁊ habitus vestiuz
 vnus hore spacio commutantur. Omnia alia peccata extrinse-
 cus sunt. ⁊ quod foris est facile abiicitur. Sola libido insita est
 ⁊ quandam legem nature gestit in coitum erumpere. Grandis
 igitur virtutis est ⁊ solícite diligētie superare q̄ natus sis ⁊ ī
 carne non carnaliter viuere.

Ca. xiii. de temperātis ieiuniis.

Antum tibi ieiuniorum assume q̄tum ferre potes. Di-
 uersus est enim hominuz stomachus. alii amaris. alii
 dulcibus. alii austerioribus. alii leuib⁹ delectantur

cibus. Ideo uon tibi immoderate imperamus ieiunia ⁊ enome
ciborum abstinentiam : quibus corpora delicata franguntur.
Philosophorum quoq; sententia est moderatas esse virtutes ex
cedentia modum atq; mensuram inter vicia reputari. vnde ⁊
vnus de septem sapientibus ait. Ne quid nimis. noui enim ego
in vtroq; sexu per nimiam abstinentiam cerebri sanitatem: in q
busdam fuisse veratam precipue qui in humectis ⁊ frigidis ha
bitauere cellulis. ita vt nescirent quid agerent: quoue se verte
rent: quid loqui quidue tacere deberent. Sic ergo debes ieiuna
re: vt non palpites ⁊ respirare vir possis. Sed vt fracto corpo: if
appetitu: nec in lectione: nec in psalmis: nec i vigiliis solito qd
minus facias. In ieiunio non est perfecta virtus: sed ceteraruz
virtutum fundamentuz est ⁊ sanctificatio ⁊ pudicia: sine qua
nemo videbit deum. Nam christus cum voluntate omnia in ac
ceptum refert. displicent namq; mihi in teneris maxime etatib?
longa ⁊ immoderata ieiunia quibus iunguntur ebdomades ⁊
oleum in cibo ac poma vtantur. Experimento didici asellum in
via cum lassus fuerit diuerticula querere. Hoc enim in perpe
tuo ieiunio preceptum est: vt longo itinere vires per pedes su
perentur: nec in prima mansione currentea tormantua in medi
is. Ceterum in quadragesima continentie vela pandenda sunt
⁊ tota aurige retinacula equis laranda properantibus quamq;
alia sit conditio secularium alia monachorum. Secularis homo
in quadragesima ventris ingluuiem decoquit. ⁊ in coclearum
morem succo victitans succo futuris dapibus ac sanguine aliq;
tulum parat. monach? sic in quadragesima suos inuitat equos
vt sibi meminerit semper esse currendum. Finitus labor maior
infinitus moderatior est. ibi enim respiramus. hic perpetuo in
tendimus. Sic tamen comedas vt statim post cibum possis le
gere ozare ⁊ psallere. ideo sunt ibi casta supplicia moderata : ⁊
non supersticiosa ieiunia. Sed quid prodest oleo no vesci. ⁊ mo
lestias quasdam difficultatesq; ciborum querere. Charitas: pi
per: nuces palmarum fructus similia ⁊ mel. totamq; ortoru cul

turam veramus vt cibario pane non vescamur. Et dum delicias sectamur a regno celorum retrahimur. Nec si biduo aut triduo ieiunaueris putes te non ieiunantibus meliorem. Tu ieiunas et irascris ille comedit et forte blanditur. Tu vexationem mentis et ventris esuriem ieiunando digeris. Ille moderatius alitur et deo gratias agit. Unde quotidie clamat Esaias non tale ieiunium elegi dicit dominus. Et iterum in diebus ieiuniorum vestrorum inueniuntur voluntates vestre. Et omnes qui sub potestate vestra sunt stimulis in iudiciis et litibus ieiunatis et percutitis pugnus humilem vt quid mihi ieiunatis. Quale illud potest esse ieiunium: cuius iram non dicam nec occupat sed luna integra derelinquit. te ipsum considerans noli in alterius ruina sed in tuo opere gloriari. nec illorum tibi exempla proponas: qui carnis curam facientes possessionum redditus: et quotidianus domus impensas suppetant. Nec enim vnde cum apostoli christi iude prodicione sunt fracti nec phylego nec alexandro faciente naufragium cetera a cursu fidei substituerunt. Conuiuia quoque tibi sunt vitanda secularium maxime eorum qui honoribus tument. Nam pinguis venter non gignit sensum tenentem. Docet isovi fabula plenum muris ventrem per angustum foramen egredi non valere. Quoscumque namque formosos calamistrato crine compositos vel buccis rudentibus videris de armento iouiniiani sunt inter quos sues gruunt de nostro grege tristes pallidi sordidati et quasi peregrini huius seculi licet sermone taceant habitu loquuntur et gestu. vnde et sacculus et ieiunium arma sunt penitentiae et auxilia peccatorum. Et si e duobus necessariis vnum est subtrahendum magis eligam ieiunium absque sacco quam saccum absque ieiunio. Ac vero hi qui bus penitentia precipitur consequenter ad ieiunium saccum copulant. Non quidem sanat oculum quod calcaneo adhibetur. ieiunio passiones corporis oratione pestes sanande sunt mentis ideo per ieiunium ostenditur nobis posse redire in paradysum

unde per saturitatem fuimus eieci. Nam ieiunium curat vul-
nera delinquentis curatosq; sanctificat.

¶ Capitulū. xliii. de contempla-
tione oratione ⁊ lectione.

¶ Monachus esse vis non videri habeto curam non rei
familiaris cuius renuntiatione hoc esse cepisti sed ani-
me tue. Ama scientiam scripturarum ⁊ vitia carnis non
amabis corpus pariterq; animus tendant ad dominum. Sic
te ipsum celo animo gestiente percuras: ut deum corpore moraris
in terra iam ad christum mente peruenias. Assuescas quoq; ad
orationes ⁊ psalmos nocte consurgere mane hymnos canere.
tertia-sexta-nona-hora stare in acie quasi bellator christi: accen-
saq; lucerna reddere sacrificium vesperinum. Sic dies transeat.
sic nox inueniat labor: ante orationi lectio: lectioni succedat ora-
tio: precipue quia ea que sancti faciunt in conspectu dei accipi-
unt scientiam ⁊ plenius diuinis imbuti sunt disciplinis. Si ta-
men egrotus ⁊ estuans febribus aquam frigidam postulet ⁊ di-
cat ad medicum. vim patior. erret. crucior. examino. nescio quo me-
dice clamabo ⁊ non exaudies. Et respondeat sapientissimus me-
dicus. scio quo tempore debeo dare quod postulas: non misere-
or modo: quia misericordia ista crudelitas est. ⁊ voluntas tua
contra te petit. ita ⁊ dominus noster sciens clementie sue pon-
dera atq; mensuras interdum non exaudiet clamantem ut eum
probet ⁊ magis prouocet ad rogandum ⁊ quasi igne excoctum iu-
stiorē ⁊ puriorē faciat. ad orationem te nocte surgente non in-
digesti cibi ructum faciat sed inanitas. Nam quidam vir inter
pastores erimus sicut fumus inquit fugat apes. sic indigesta
ructatio auertit ⁊ abiicit spiritus sancti charissima. ructus autē
proprie dicitur indigestio cibi ⁊ incoctarum escarum inuentum
efflatio. Quomodo ergo iuxta qualitatem ciborum de stoma-
cho ructus erumpit. ⁊ vel boni vel mali odoris flatus indicium ē

ita interioris hominis cogitationes verba pferunt. 7 ex abundantia cordis os loquitur. Justus comedens replet animā suā cumq; sacris doctrinis fuerit faciatu de bono cordis thesauro pferat ea que bona sunt. Crebrius lege 7 discere q̄ plurima 7 tenēti codicem somnus obrepāt 7 cadentem faciem pagina sancta suscipiat. Et q̄uis apostolus semper orare nos iubet. 7 sanctus etiam ipse somnus oratio sit tamen diuersas orandi horas debemus habere. vt si aliquo fuerimus opere detenti ipsum nos ad officium tempus admoneat. Nec quidem cibi ante sumant nisi orationem premissa: nec recedatur a mensa nisi referantur gratie creatori. Egredientes hospicium armet oratio 7 redientibus occurrat oratio ante q̄ sessio nec prius corpusculum requiescat q̄ anima pascatur. ad omnem actum 7 omnem incelsum manus pingat crucem. Dominicis diebus orationi vaces. 7 lectioni: quod quidem 7 omni tempore completis opusculis. facies quotidie aliquid de scripturis dicatur. Prouidendū est etiam vt diem solemnem non tam ciborum habundantia quas spiritus exultatione deuotissime celebremus. Quia valde absurdum est nimia saturitate martyrem honorare velle: quē scias deo ieiunia placuisse. Sacerdotes quoq; p omnibus orare debent 7 solent. quorum elemosinas oblationesq; recipiunt. Sepe in manibus tuis diuina sit lectio 7 crebre orationes vt omnes cogitationum sagitte quibus adolescentia percuti solet buiuscemodi clipeo repellantur. quoniā difficile est immo impossibile perturbationum vitia carere quempiam. nam frequens lectio 7 quotidiana meditatio solet magis labor mentio esse q̄ carnis. Quomodo enim quod manu 7 corpore fit manus 7 corporis labore completur. ita q̄ ad lectionem pertinet magis mētis est labor. Littere namq; marsupium nō sequuntur. sudoris tamen comites sunt 7 laboris: socie ieiuniorum 7 non saturitatis continentie non luxurie. Unde quidem Origenis discipulus dixit nunq̄ se cibum Origene presente sine lectione sumpsisse. nunq̄ euenisse somnium nisi vnus e fratribus sacris lit.

teris perforaret. Edentes autem cucullis capita sua velent: ne
alter alterum aspiciat manducantes: nec loqui quicquam liceat dum
manducant. Igitur quando comederis cogita quod statim tibi oras
dum illico et legendum sit de scripturis sanctis habeto fixum ver-
sum numerum: illud pensum domino tuo redde. Nec ante qui
eti membra concedas quam palatum pectoris tui hoc sub tegmine
impleueris. Post sanctas scripturas doctorum hominum tracta-
tus lege eorum dumtaxat quorum fides nota est. Quoniam
eruditio timorem creat: imperitia confidentiam. Sed tunc scri-
ptura proderit legenti si quod legerit opere compleatur. Illorum
igitur tractatibus: illorum deleteris ingenius: in quorum li-
bris pietas fidei non vacillat: ceteros sic lege ut magis iudices
quam sequeris. Caveas omnia apocrypha et si quando ea non ad do-
gmatum veritatem legere volueris scias non eorum esse quorum
titulis prenotantur. Multaque in his admixta viciosa. Et gran-
dis est prudentie aurum in luto querere. Quid enim facit cum
psalterio Oratius. Cum euangeliis Maro. Cum apostolo Ci-
cero. Que societas lucis ad tenebras ne ergo legal philosophos
oratores: poetas: nec in eorum lectione requiescas: ne nobis bla-
diamur si his que sunt scripta non credimus cum aliorum con-
scientia vulneretur: ut putemur probare que dum legimus non
reprobamus: absit ergo ut de ore christiano sonet Jupiter om-
nipotens: et mi Herculi et mi castor: et cetera: magis portenta quam
numina. At nunc sacerdotes dei obmissis euangeliis et prophe-
tis videmus comedias legere amatoria bucolicorum versuum
carmina cantare tenere Virgilium et id quod in pueris necessi-
tatis est crimine in se facere voluptatis. Scientia autem pietatis
est nosse legere scripturas: prophetas intelligere: euangelio cre-
dere: apostolos non ignorare. Nec putemus in verbis scriptu-
rarum esse euangelium sed in sensu: non in superficie sed in me-
dulla: non in sermonum foliis sed in radice rationis. Siquid
autem ignoras si quid de scripturis dubites: interroga eum que
vita commendat: excusat etas: fama non reprobat: aut si non est:

qui possit exponere melius est aliquid nescire quam cum periculo discere. Memento quia in medio laqueorum ambulas: malo enim apud te verecundiam parumper quaz causam periclitari: qui tamen quod nouit interrogat non modo discendi: sed studio cognoscendi. an nouerit ille qui responsurus est in similitudinem phariseorum non quasi discipulus: sed quasi temptator accedit. Pleriqz etiam detractorum dum verba sacri eloqui plusquaz debeant discutiunt: in carnalem intellectum cadunt. In diuinis autem scripturis et libris melius est obscura relinquere ut sunt quam aliquid temere et prauè imitari quod nescias. Sunt quoqz nonnulli qui rugata fronte dimisso supercilio verbisqz turrinatis auctoritatem sibi doctorum vendicant non quod ipsi dignum aliquid arrogantia nouerint sed quod simplices fratres quedam videntur sui comparatione nescire. Euenit etiam interdum ut cum modicum scientie quis habuerit elatus in superbiam discere desinat. et paulatim ex eo quod nihil additur subtrahitur: ut vacuus disciplinae penitus remaneat. feruntqz quod acutum fuerit ebetetur. Sed etiam prophetam horere eloquentis est non christum sapere sapientie iniuriam fecisse virtutis aliena possidere potentie. innocentem tibi circumuenire auaritie dum tibi uerperisse nobilitatis. Sic erroribus plena sunt omnia: et ad hoc usqz veritas obscuratur: ut in mortis gremio beatitudo iacuisse dicat. Nobis vero nihil placet: nisi quod ecclesiasticum est: et quod publice in ecclesia dicitur non timemus. In his tamen ita facere nos solemus. quando enim philosophos legimus: quando in manus nostras libri veniunt sapientie secularis si quid in eis utile reperiamus ad nostrum dogma conuertimus. siquid vero superfluum de idolis de amore de cura secularium rerum hoc radimus his caluicem inducim?: hoc unguis more ferro acutissimo desecam?. Referam namqz tibi mee infelicitatis historiã. Cum ante annos plurimos domo patribus sororibus cognatis. et quod his difficilius est consuetudine lautioris cibi propter celorum regna castrasse et hiera

solymam militaturus pergerem. bibliotheca quam mihi summo studio ac labore confeceram carere non poteram. Itaque miser ego lecturus Iulium ieiunabam. et post noctium crebras vigiliis post lachrymas que mihi preteritorum peccatorum recordatione ex intimis visceribus fluebant Plato sumebatur in manus. Si quando in memetipsum reuersus prophetam legere cepissem sermo bozebat incultus. Et quia lumen cecis oculis non videbam: non oculorum putabam culpam esse sed solis. Dumque ita me antiquus serpens illuderet in media ferme quadragesima medullis infusa febris corpus inuasit exhaustum et sine vlla re quie quod dictu quoque incredibile sit infelicia membra depasta est ut vir ossibus hererem. Interim parabantur exequie. et vitalis anime calor toto frigescente iam corpore. in solo tantum peccatulo repente palpitabat. Tunc subito raptus in spiritu ad tribunal iudicis pertrahor. vbi tantum luminis erat. et ex circumstantium claritate fulgeris ut pectus in terram sursum aspice re non auderem. Interrogatus conditionem. Christianum me esse respondi. et ille qui presidebat mentiris ait: Ciceronianus es non christianus. vbi enim est thesaurus tuus ibi est et cor tuum illico obmutui. et iterum verbera quibus nam cedi me iusserat. ego conscientie magis igne torquevar inum mecum verticulus magis repetens. In inferno autem quis confitebitur tibi. Clamare tamen cepi et eiulans dicere. Miserere mei domine miserere mei. hec vox inter flagella resonabat. tandem ad presidentis genua prouoluti qui astiterant precabantur ut veniam tribueret adolescentie et locum penitentie commodaret. eracturus deinde cruciatum. si gentilium litterarum aliquando libros legissem. ego quia in tanto constrictus articulo volens etiam maiora promittere deierare cepi et nomen eius obtestans dicere. Domine si unquam habuero codices seculares aut si legero te negauit. Inter hec sacramenti verba dimissus reuorto a superis et mirantibus cunctis oculos aperui tanto lachrymarum imbri perfusos ut etiam incredulis fidem faceret ex dolore. Nec vero sopor

ille fuerat aut vana somnia quibus sepe deludimur. Testis est
 tribunal illud ante quod iacui. iudiciū triste quod timui ultra
 mihi nunq̄ contingat talem incidere questionē. Nā fateor vul
 neribus me habuisse plenas scapulas plagas sensisse post som
 nium. Et tanto debinc studio diuina legisse quanto mortalia
 ante non legeram. Quodq; preter psalmoz 7 orationis ordinē
 tibi hora tertia. sexta. nona. ad vesperum media nocte ac mane
 semper exercendum sit. Statue quot horis sanctam scripturam
 ediscere debeas: quanto tempore legere non ad laborem sed ad
 delectationem 7 instructionē anime. Cūq; hec finiaris spacia 7
 frequenter te ad figenda genua sollicitudo animi suscitauerit:
 aut texenda compone que texta sunt respice: que errata reprobē
 de: que sunt facienda constitue. Si tantis opeꝝ varietatib⁹ fue
 ris occupatus nunq̄ tibi dies longi erunt. Sed q̄nis estiuus tē
 dantur solibus breues ridebunt quibus aliquid operis preter
 missum est. hec obseruans teipsum saluabis 7 alios. 7 eris ma
 gister sancte conuersationis: multoꝝq; castitatē lucrū tuū faci
 es. Dicas 7 psalmū in ordine tuo in quo non dulcedo vocis: sed
 mentis queratur. Scribente apostolo psallam spū psallam 7 mē
 te legerat enim preceptum. psallite sapienter. nam clamor ī scri
 pturis non est vocis ita coratis. Sed 7 nunquid verboꝝ multi
 tudine flecti deus. vt homo potest non enim verbis tantum sed
 corde orandus est deus. melior est septem psalmoz decanta
 tio cum cordis puritate ac sinceritate 7 spirituale hilaritate q̄
 totius psalterii modulatio cum anrietate cordis atq; tristitia.
 Cantoz quoq; pellatur vt noxius ac fidicinas ac psaltrias 7 isti
 usmodi quasi mortifera sirenaz carmina de turba ex edibus.
 Sic autem erudienda est anima que futura est templū dei q̄ ni
 hil aliud discat audire nihil loqui nisi q̄ ad timorē dei ptinet.
 Turpia non intelligat: cantica mundi ignoret. Non sunt contē
 nenda quasi parua sint: sine quibus magna constare non pos
 sunt. Greca narrat historia. Alexandrū potentissimū regem or
 bisq; dominatorem 7 in moribus 7 incessu leonidis pedagogi

fui non potuisse carere viriis quibus adhuc paruulus fuerat in
fectus. Demonum itaq; cibus est carmina poetarum: secularis
sapientia: rhetoricoꝝ pompa rerboꝝ. hec sua homines suauita
te delectant: ⁊ dum aures versibus dulci modulatione currenti
bus capiunt animam quoq; penetrāt. ⁊ pectoris intima deuin
cunt. Verum vbi cumq; summo studio fuerit ac labore perlecta:
nihil aliud nisi iuanem sonum ⁊ sermonem strepitum suis lect
toribus tribunt. nulla ibi saturitas veritatis. nulla iusticie re
fectio reperitur. Studiosi earum infame veri virtutumq; penu
ria perseuerant. Mibi autem cure non est quid Aristoteles: sed
quid Paulus doceat. Ornat enim doctrinam dei qui ea que cō
ditioni sue apta sunt facit. Et econtrario cōfundet illam cui cō
ditio sua displicet. Monachus autem non doctoris sed plangē
tis habet officium qui vel se vel mundum lugeat ⁊ domini pa
uidus preloletur aduentum. Qui sciens imbecillitatem suam
⁊ vas fragile quod portat timet offendere ne impingat ⁊ corru
at atq; frangatur. Seq; monachum esse non loquendo ⁊ discur
sando: sed tacendo ⁊ sedendo nouerit. Sit quoq; tibi sermo si
lens: ⁊ silentiū loquens nec citius nec tardus incessus. Hc vnus
quisq; quando ad cōmunionem ingreditur cum cuculla tantuꝝ
incedat. Habeant ergo qui rount uas oues vane gemmato bi
bant: serico niteant: plausu populi delectentur. ⁊ per varias ro
luntates diuitias suas vincere nequeant. Aostre diuitie sunt ī
lege dei meditari die ac nocte pulsare ianuā. ⁊ seculi fluctus do
mino preeunte calcare. Preparemus igitur nobis fortitudinem
assumam? nobis perfectum robur: vt inter errorum tenebras.
⁊ confusionē in noctis scientia christi lumē appareat: diesq; no
ster nubem habeat. ptegentem ducibus ad terram sanctam per
uenire valeamus. Quid enim eruditione meli? qd suauit? disci
plina? qd dulci? dño? Sit aut nobis conuiuū xp̄us. lectio xp̄us.
quies xp̄us. cogitatio xp̄us. Que enim potest esse vita sine sciē
tia scripturarum: per quā etiam ipse christus agnoscitur. qui ci
bi que mella sunt dulciora q̄ dei scire prudent iam. Sapiens

27
quoq; nunq̄ solus est: habet secum omnes qui boni sunt ⁊ fuerunt. ⁊ animum liberum quocumq; vult transfert. Quod corpore non potest cogitatione complectitur. ⁊ si hominū inopia fuerit loquitur cum deo: nec vnq̄ minus est solus q̄ cuz solus fuerit. Prima namq; sapiētia est caruisse stulticia: sed stulticia caruisse non potest nisi qui intellexerit illam. Sed vera quidem sapientia est imperfectum se nosse. ac vt sic loquar cunctorum ī carne iustorum imperfecta perfectio est: parum tamen est scire quod nescias. Sed prudentis hominis est nosse mensuram suam: quam qui ignorauerit quanto ampliora quesierit: tanto magis ad inferiora collabitur. Discamus igitur in terris quorum nobis sapientia perseueret in celis.

¶ Ca. xv. de vigiliarum sanctitate.

Ignium est fratres aptum prosus satisq; conueniens de sanctis vigiliis nunc dicere ⁊ proferre sermonem: quando illa lugubratio erigitur a sollicitis. Aor ecce est caligo corporib; non solū homines sed etiā cunctos in somno detinet animāq; ut reformatis virib; p̄ soporē possūt diuturnos labores sustinere viuentes. Bonus deus qui ita prosperit ita constituit vt homo eriturus ad opus suum ⁊ ad operationē suam vsq; ad vesperum haberet vicarium tempus in quo a duris laboribus ⁊ multa fatigatione requiescere prestitit. Aouim; autem multos homines: vt aut maioribus suis placeant: aut sibi aliquid peculiariter profint noctis particulam ad aliqd opusculum segregare. id pro lucro ducere quod furati de sopore suo operari potuerunt. ⁊ Salomone vero laudatur ⁊ femina que pensa ⁊ lanificiū ad lucernam vigilanter exercet: Addidit etiam q̄ ex hoc laus viro eius in portis: ⁊ gloria magna nascatur: quod si in carnalibus instrumentis id est vestitui aut victui necessariis: qui vigilat non reprehēditur: immo laudatur. mirari me fateor esse aliquos qui sacras vigiliās tā spiri

tuali opere fructuosas orationibus ⁊ hymnis lectionibusq; se-
cundas aut superfluas extimant. aut ociosas aut quod his est
deterius importunas ⁊ quidem si sunt homines a religione no-
stra alieni qui ista sic sentiunt. non est mirum quomodo enim
pphanis religiosa placere possunt: quibus si placerent nostri
essent: quia sumus utiq; christiani: Si vero nostri sunt quos vi-
giliarum salutaris actus offendit: ut nihil de his deterius suspi-
cer aut pigri sunt aut somniculosi: aut quod his est primum:
senes sunt infirmi: si pigri sunt erubescant: quia illis insonant
puerbia Salomonis. Uade ad fornicā o piger ⁊ emulare vias
eius. Si somniculosi sunt expergiscantur scriptura clamante.
O piger quousq; dormis: quando autem de somno surges mor-
dicum quidem dormis: modicum sedes: pusillū autē dormitas:
pusillum vero cōplecteris manibus pectus. Deinde superueni-
et tibi tanquam viator paupertas. Inopia autem tanquam
bonus ⁊ leuis cursor cito veniet: si autem sener es: quis te
compellit ut vigiles: Quamquam ⁊ non compulsus pre eta-
te vigilas. Et si stare non potes ⁊ tuā cogitas impossibilitatē.
non debes iuvenes ⁊ valentes ad tuum vocare torporē quos p-
pter varias temptationes iuuentutis seipso ~~noctantibus~~
cerare decet vigiliis. Nā athlete suis incitatorib⁹ fortiores sūt.
⁊ tamen monet debilio: pugnat ille qui fortior est maximeq; ⁊
statim corruunt si fuerint negligentes: ⁊ peccatores pristinum
recipiunt gradum: si sordes fletibus lauerint. hoc ideo dico: ut
te non terreant etiam descendentes sed puocēt ascendentes. nil
tam facile q̄z ociosum ⁊ dormientē de aliorum labore ⁊ vigiliis
disputare. Si vero infirmus es membris quod facere potes no-
li reprehendere: immo riga. ⁊ tu scdm pphetā lachrymis stras-
tum tuum ⁊ dic sic: Memor fui tui super stratum meum. Ju-
iunge etiā vigilantibus ut te precibus suis iuuent: quo adiut⁹
a domino super lectum doloris tui canere possis: ⁊ tu quādoq;
merearis dicere. In matutinis meditabor in te quia fuisti adiu-
tor meus: alioquin stultum ⁊ satis extraneū est ut quia ipsi cur-

rere non valemus: bene currentibus derogemus. Nam et si non
 possumus debemus congratulari potentibus. Sicut enim de
 consensu malicie participatur cum facientibus pena: sic partici-
 patio glorie speranda est de consensione bonitatis alios enim
 effectus coronat: alios voluntas pia letificat nec sane onerosus
 aut difficile videri debet: etiam delicatis corporibus? in septima
 duarum noctium id est sabbati atque dominice portionem aliisque
 dei ministerio deputare. Ista enim quasi purificatio est dierum
 quinque vel noctium quibus stupore carnali ingrauescimus aut
 mundanis actibus obsoletamur. Nec erubescat aliquis in bono
 studio sanctitatis cum non erubescant improbi in perpetrando
 opere fedicitatis. Merito ergo scriptura in puerbis ingerit. Est
 confusio: que dicit ad peccatum. In bono enim opere con-
 fundi peccatum est. sicut in malo faciendo non confundi per-
 nicies. Si sanctus es ama vigilias ut thesaurum tuum vigilan-
 do custodias et ipse in sanctitate serueris. Si peccator es magis
 cura ut vigilando et orando purgeris. dum tunc pectoris frequen-
 tibus clamet. Ab occultis meis munda me. et ab alienis parce ser-
 uo tuo. Qui enim iam ab occultis desiderat emundari: necesse
 est r. iniquis inquinari Res erigit cha-
 rissimi ut de auctoritate vigiliarum et antiquitate de qua ipsa veri-
 tate pauca dicamus. Magis enim quilibet labor suscipit si an-
 te oculos preponatur ipsius laboris utilitas. Antiquorum est vigi-
 liarum devotio familiare bonum omnibus sanctis. Esaias denique
 propheta clamat ad dominum. De nocte vigilat spiritus meus ad
 te deus: quoniam lux precepta tua super terram. David regio et
 propheta sanctificat? vnguento ita canit. Domine deus salutis
 mee in die clamaui et nocte coram te. Et in alio psalmo. Memor
 fui nocte nominis tui domine: et custodivi legem tuam. Sed for-
 sitan in lectulo suo posset? hec cantabat. et aliquanti pigriores
 sufficere putant. si tantum in stratu suo: aut ore unusquisque aut
 psalmum forte submurmuret quod quidem et ipsum bonum est
 dei semper et ubique meminisse salutare est. sed et sit melius erur

gentem conspectui diuino assistere accipe eiusdem prophete a/
liam vocem que ⁊ tempus ⁊ habitum deprecantis ostendit. In
noctibus inquit. Extollite manus vestras in sancta ⁊ benedici
te dominum. Et ne respertinas tantum horas noctis extimes:
appellatas occurrit ⁊ dicit. Media nocte surgebam vt cōfiterer
tibi super iudicia iusticie tue. Habes ⁊ tempus expressum erur/
gendi: ⁊ solitudinem quomodo deo confitearis ostensam. Ad
huc consideranti mihi intentionem sanctorū maius aliquid ⁊ la
borosius occurrit ⁊ vltra humane nature conditionem suggeri
tur. Cum eundem audiam prophetam alio psallentem. Si ascē/
dero in lectum stratus mei. Si dederō somnum oculis meis. ⁊
palpebris meis dormitationem: aut requiem temporibus meis
douce inueniam locum domino tabernaculū deo iacob. Quis
non stupeat tantum dei amorem: animi deuotionem vt somnū
sibi sine quo vtq; humana corpora deficiunt penitus interdix
erit donec locum ad templum domini fabricandum. rex ⁊ pphe
ta reperiret. quos res nos debet fortiter admonere vt si ipsi esse
locus volumnus domini ⁊ tabernaculum eius ac templum cupi
mus haberi perpetuum. Sicut Paulus asserit dicēs: Vos estis
dei templum viui: inquantum ~~nossumus~~ ^{exemplum} ~~sanctorum~~
vigilias diligamus: ne de nobis dicatur vt psallitur. Dormie
runt somnum suum ⁊ in eis nihil inuenerunt. quin potius gra
tulabundus vnusquisq; iam dicat. In die tribulationis mee de
um exquisiui manibus meis nocte coram eo ⁊ non sum decept?
quia bonum est confiteri domino ⁊ psallere nomini tuo altissi
me. Ad annuncandum mane misericordiam tuam ⁊ veritatem
tuam per noctem. Nec ⁊ huiusmodi tanta ⁊ talia ideo sancti il
li concinerunt ⁊ scripta relinquerunt: vt nos eorum posteri pa
ribus excitaremur exemplis: ad celebrandas etiam noctibus sa
lutis nostre excubias: sed a veteribus veniam? ad noua: de mi
nistris legis ad ministros euangelii. de nouo etiam testamen
to vigiliarum gratia consignetur Anna filia phanuelis vidua
cōtinuis orationibus ⁊ ieiuniis domino seruiens nō decessisse

de templo die ac nocte in euangelio legit pastores illi sanctissi-
 mi dum sup gregē suū nocturnas exercēt vigilias: et angelos in
 splendore et xpm natū in terris primū audire meruerūt. Jā ve-
 ro institutio saluatoris nonne tota ad vigilandū auditores et
 suscitāt siue in parabola boni seminatoris dicendo. Qū dormi-
 rent homines venit malus et subseminauit zizaniā in triticū
 et abiit q̄ si nō dormisset: nec malus fortasse zizaniā seminare
 potuisset. Siue cum dicit. Sint lumbi vestri precincti et lucerne
 ardentes in manibus vestris: et vos similes hominib⁹ expectā-
 tibus dñm suū quādo reuertat̄ a nuptiis. Beati serui illi quos
 cum venerit dñs inuenerit vigilantes. Et si vespertina inquit
 venerit hora: si media nocte: si galli cantu: et inuenerit eos vigi-
 lantes beati sunt. Illud aut̄ scitote quia si sciret paterfamilias
 qua hora fur veniret vigilaret utiq; et nō sineret perfodi domū
 suam. Itaq; et vos estote parati quia qua hora nō putatis filius
 hoīs vēturus est. Nec verbis solū docuit vigilias: s; etiā firma-
 uit exēplo. Nā testat̄ ī euāgelio: q̄a erat Jesus pnoctās ī oīoe
 dei pnoctabat dñs nō sibi s; vt scirēt serui: inopes et infirmi qd
 agere deberēt. Quñ dñs diues ī oīb⁹ nec vlli⁹ indigēs: q̄ fortis/
 sim⁹ p noctē ī oīoe duraret. Sic increpat Petrū tēpore passionis
 dicens. nō potuerunt vobis vigilare mecum. Et ad oēs iā dicit.
 Vigilate inquit et orate ne intretis ī tēptationē. Nec verba et hec
 hmoi exēpla oro vos quē etiā de pfūdo somno et morti simili-
 mo valeāt suscitare. His īstructi sermonib⁹: his cōfirmati do-
 cumētis bñ apli et ipi vlgilarūt. et vigilias imparūt. Petrus ab
 angelo ī carcere suscitāt et ipō referate portā ferreā ē domū ma-
 ripuenit: vbi erāt multi cōgregati nō sternētes utiq; s; orātes
 Idem in sua epistola ponit ac dicit. Sobrii estote et vigilate:
 quia aduersarius vester diabolus tanquam leo rugiens circuit
 querens quem deuoret. Paulus et silleas in custodia publica.
 circa medium noctis orantis hymnum audierūt vincētis dixit
 se memorāt vbi repente terre motu cōcussus carceris fundamē-
 tis et ianue spēte aperte: et omniū vincula sunt soluta. Idē apo-

stolus a Troade profecturus sermonem ducebat vsq̄ ad medi
am noctem: accensis laternis quā pluribus in cenaculo. ex quo
euthicus somno oppressus disputante Paulo prolixius a fene
stra deductus cecidit. de tertio tecto ⁊ sublat⁹ ⁊ mortuus est.
quo statim reddito vice vsq̄ ad lucem sermocinatus deo guber
nante profectus est: q̄z plene idem q̄z q̄z copiose super exercen
dis vigiliis adhortatus Thesolonicensibus scribens ait. Itaq̄
non dormiamus sicuti ceteri: sed vigilemus ⁊ sobrii simus. Nā
qui dormiunt nocte dormiunt: ⁊ qui inebriantur nocte ebrii
sunt. Nos autem qui dei sumus sobrii simus. Nunc concludit
siue vigilemus siue dormiamus simul cum illo viuamus. Ad
corinthios autem. Vigilate state in fide. confortamini virili
ter agite. Sic ad ephesios scribit. Orantes in omni tempore in
spiritu ⁊ in ipso. Vigilantis quoq̄ exemplum ponit in cathalo
go virtutum suarum functum se vigiliis multis apud Corin
thios gloriatur. Nec sufficiant de antiquitate ⁊ auctoritate vi
giliarum superest: vt secundum promissum ordinem de earum
utilitate aliquid proferamus quāq̄ sentiri magis possit per ex
ercitium ipsa utilitas q̄z loquentis sermo narrare. Gustand⁹
enim videtur: quia suavis est dominus. Sicut scriptum est.
Qui ergo gustauit intelligit ~~sentit~~ ~~quod~~ ~~quod~~
ris vigilando deponitur q̄stus mentis stupor excutitur quan
ta lux animam vigilantis ⁊ orantis illustrat. que gratia: que
uisitatio membra vniuersa letificat: vigilando timor omnis ex
cluditur fiducia nascitur. caro maceratur: vicia tabescunt: cha
ritas roboratur: recedit stulticia: accedit prudentia. mens acui
tur. error obtunditur: criminum caput diabolus gladio spirit⁹
vulnerat. Quid hac utilitate magis necessarius: quid istis lu
cris commodis? Quid hac dilectione suauis? Quid hac fel
licitate beatius? Teste etiam propheta: qm̄ in principio psal
morum suorum beatum virum describens summam beatitudi
nem eius in hoc versiculo collocauit. Sed in lege dei medita
bitur die ac nocte: Bona est quidem diurna meditatio: sed

efficatio: est nocturna. quia per diem necessitates varie obstre-
 punt occupationes distrabunt mentem sensum duplex cura di-
 spergit. nor autem queta nor secreta oportunam se prebet oran-
 tibus apertissimam vigilantibus dum carnalibus occupationib?
 expeditum collectumq; sensum intentum hominem diuinis cō-
 spectibus sistit. Inde diabolus diuinarum semper rerum calli-
 dus emulato: sicut ieiunia ⁊ virginitatem vana baptismata ⁊
 inania suis cultoribus dedit. ita ⁊ hoc sanctum emulatus offi-
 cium. nocturna ⁊ vigiliis suis cum miserationib? addidit. vn-
 de iam nostri si de suorum institutione non excitantur ad ha-
 bendas vigiliis sacras vel in aduersa varietatis vsurpatione
 cernentes alienas a dei rebus non esse fateat̃. quas nihil emu-
 laretur inimicus ad deceptionem nisi deo placitas esse cogno-
 sceret ad celebrantium benedictionem. Tantum charissimi fra-
 tres qua vigilat oculis: vigilet ⁊ corde. qui orat spiritu: oret ⁊
 mente. Quia valde inutile est oculis vigilare animo dormien-
 te. Cum econtrario et persona ecclesie scriptura testatur. Ego
 inquit dormio ⁊ cor meum vigilat. Curandum est etiam ne ni-
 mietate cibi vel potus vigilaturi pectus oneret̃ ne cruditates
 eructantes ⁊ crapulam non solum ipsi nobis in suauissimos: sz
 etiam gratie spiritus indigni iudicemur. Quidam namq; vir
 inter pastores erimus. Sicut fumus inquit fugat apes. sic in-
 digesta ructatio auertit ⁊ abiicit spirit? sancti carismata. Ego
 tanq; diuino functuri misterio: ante nos per abstinentiam pa-
 rare debemus vt ingrauati expeditius vigilare possimus. Cogi-
 tatio quoq; mala pellatur ne male vigilantis oratio fiat: sicut
 legitur in peccatum. Sunt enim ⁊ ex maligno vigilie sicut in p-
 uerbiis legitur. Quia ablatu est somnus ab oculis eoz. Non
 enim dormiunt inquit nisi male fecerint. Absit fratres absint:
 absint in hoc conuentu tales vigilie. Sit potius vigilantium pe-
 ctus clausum diabolo. apertum christo vt quem labiis sonam?
 corde teneamus. Lunc acceptabiles nostre vigilie: tunc perno-
 ctatio salutaris erit si competenti diligentia ⁊ deuotione sine

ra ministerium nostrum diuinis obtutibus offeratur. Hec de
vigiliarum auctoritate antiquitate necnon etiam utilitate di-
cta sufficiant. Gratia domini nostri Jesu christi cum omnibus
vobis amen.

¶ Ca. xvi. de vestibus.

Uscā tunica vestiariis: vilis tunica contemptum secu-
li probet: ita dumtaxat ne animus tuus tumeat: ne ha-
bitus sermoq; dissentiat. nam vestis ipsa vilis et pulla
animi tacentis indicium est. Qui enim mollior⁹ vestiuntur: in
domibus regum sunt. Tales namq; vestes habeas quibus pel-
latur frigus: non quibus vestita corpora nudentur que nec sint
satis mūde nec sordide et nulla diueritate notabiles: quia nec
affectate surdes nec exquisitae mundicie conueniunt christiano
Sed ne hoc ipsum tibi iactantiam generet q̄ seculi iactantiā cō-
templisti: nec cogitatio tacita surrepat vt quia forsā in auro
et in vestibus placere desisti: placere coneris in sordibus. Nichil
enim intulimus in hunc mundum nec auferre quid possumus.
ac nunc plerosq; videas armaria stipare vestibus tunicas mu-
ture quotidie: et tamen tunicas non posse iuperare et qui religio-
sior est r̄num extiterit vestimētum et plenis archis pannos tra-
bit. Inficiuntur membrane colore purpureo aurum liquescit in
litteras gemmis codices vestiuntur et nudus ante fores eorum
christus moritur. Pulla enim tunica minus cum humi iacuerit
sordidatur. Sit cingulum laneum tota simplicitate purissimū.
et qđ possit astringere vestimenta magis q̄ scinde. Idem semp
habitū neglecta mūdicies inculto vestis et cult⁹ ipse sine cultu
Plumarū quoq; mollicies: iuuenilia mēbra nō foueat.

¶ Capitulum decimumseptimum. de laboribus manuum.

Ec vacet mens tua variis perturbationib⁹: que si peccati insederint damnabunt tui: ⁊ deducunt te ad delictum maximum. Facio aliquid operis vt semp te diabolus inueniat occupatū. Si apostoli habētes potestatem de euāgelio viuere laborabāt manib⁹ suis ne quē grauarēt ⁊ aliis tribuebant refrigeria quoz p spūalibus debebant metere carnalia. Cur tu in vsus tuos successura nō prepares vel fiscellā tere iunco vel canistrum lentis tere fiminib⁹. Satiat̃ hum⁹ areole equo limite diuidant̃ in quibus cum olerum iactata fuerint semina vel plante per ordinem posite. aque ducant̃ irrigue. inserantur infructuose arbores vel gemmis vel surculis vt paruo post tempore dulcia poma decerpas. Apum fabricare aluearia ad quas te mittunt Salomonis puerbia. ⁊ monasteriorum ordinem ac egregiā disciplinam in paruis discere corporibus. Terentur ⁊ lina pro capiendis piscibus. Scribant̃ libri vt manus operet̃ cibum ⁊ anima lectione saturet̃. Nam in desiderijs est omnis ociosus egyptioꝝ monasteria hunc ordinē tenēt. vt nullum absq; opere ⁊ labore suscipiant. nō tamen ppter vict⁹ necessaria q̃ ppter anime salutē. ne vaget̃ perniciosas cogitationib⁹ ad instar fontētiis hierusalē omni trāseunti diuaricet pedes suos. Nec itcirco tibi ab opere cēssandū est: qa deo ppitio nulla re indiges. sed ideo cū omnibus laborandum est: vt per occasionē operis nihil aliud cogites nisi qd ad dei p̃tineat seruitutē simpliciter loquar q̃uis oēm censum tuū in pauperes distribu eris: nihil apud xp̃m erit preciosius q̃z q̃ manib⁹ tuis ip̃e cōficeris. Sudore enī ⁊ labore nimio ad vbertatē fructuū puenim⁹.

¶ Ca. xviii. de laude religionis ⁊ inductione ad eam.

¶ Xterius quidem monasteria multus a te per insulas Dalmatie sanctorum numer⁹ sustentat̃. Sed melius faceres si ⁊ ipse sanct⁹ inter sanctos viueres. difficile

immo impossibile est vt ⁊ presentibus quis ⁊ futuris fruatur bo-
nia. vt ⁊ hic ventrem ⁊ ibi mentem impleat. ⁊ de deliciis trāse/
at ad delicias. vt in vtroq; seculo primus sit ⁊ in terra ⁊ in celo
appareat gloriosus. Quod autem asseris melius eos facere qui
vtantur rebus suis. ⁊ paulatim fructus possessionum pauperi-
bus diuidunt. q̄ illos qui possessionib⁹ venundatis semel om-
nia largiantur non a me sed a domino respondebitur. Si vis
perfectus esse vade ⁊ cetera. Nec a suo studio detrahendi sunt
monachi linguis rīpere ⁊ morū seuerissimo quibus argumen-
tari ⁊ dici. Si omnes se clauerint ⁊ fuerint in solitudine: q̄
celebrabit in ecclesiis: quis seculares homines lucrifaciet: quis
peccātes ad virtutes poterit coortari: hoc enim modo si om-
nes tecum fatui sunt sapiens esse quis poterit: si virgines om-
nes fuerint. nuptie non erunt. interibit genus humanum. Sed
rara est virtus nec a plurib⁹ appetit̄. ac vtinam hoc omnes ef-
sent quod pauci sunt. De quib⁹ dicit̄. Multi vocati pauci vero
electi ⁊c. Ideo licet paruulus ex collo pendeat nepos: licet spar-
so crine ac scissis vestib⁹ r̄bera quib⁹ te nutrierat mater osten-
dat. Licet ⁊ in limine pater iaceat. p̄r calcatum perge patrem.
⁊ siccis oculis ad verillum crucis euola. Pietatis genus est in
hac re esse crudelē. gladius tenet hostis vt me perimat. ego
de matris lachrymis cogitabo. delicat⁹ es frater charissime. si
hic vis gaudere cum seculo: ⁊ postea regnare cum christo. mul-
ta nos facere cogit affect⁹. ⁊ dum p̄pinitatē respicimus cor-
porum. ⁊ corpore ⁊ anima offendim⁹ creatorem. Qui amat pa-
trem ⁊ matrem suam super christum non est deo dign⁹. Unde
discipulus ad sepulturam patris ire desiderans. saluatoris p̄-
bibeat imperio. Quanti monachorum dum p̄ris m̄risq; miserē-
tur suas alas perdiderunt Super p̄re ⁊ m̄re nobis pollui nō li-
cet quantomagis super fratre sororib⁹. consobrinis. familia. ser-
uulis. Gen⁹ sacerdotale ⁊ regale sum⁹. Illum attendam⁹ p̄rem
qui nunq; morit̄. ⁊ qui ideo viuens mortu⁹ est vt nos mortu-
os viuificaret. Sola causa pietatis. r̄bi nulla carnis noticia est

Honora patrem tuum si te a vero patre non separat. tam diu scd
 to carnis copulam quã diu ille suum nouerit creatorẽ. Alioqn
 Dauid protinus tibi canet. Obluiscere populum tuum ⁊ do-
 minum patris tui. ⁊ concupiscet rex decorem tuum. quoniam ipse
 dominus deus tuus. Grande premium parẽtis obliti: quia cõ-
 cupiscet rex decorem suum. Solent enim miseri parentes ⁊ non
 plene fidei christiani deformes ⁊ aliquo mēbro debiles filios:
 quia dignos matrimonio non inueniunt religioni tradere. sz
 si tu perfecta desideras eri cum Abraam de patria tua ⁊ de co-
 gnatione tua: ⁊ perge quo nescis. Et si habes substantiam ven-
 de ⁊ da pauperibus si nõ habes grande onere liberatus es. Au-
 dum christum nudus sequere durum grande difficile. sed ma-
 gna sunt premia: magis enim quilibet labor suscipitur si ante
 oculos preponatur ipsius laboris utilitas. Sed ⁊ nauigantibus
 longe serenitas spem pollicetur. nauis valida ⁊ diuturna tem-
 pestas. Sectemur igitur nos mulierculas sexus non doceat in-
 firmior. quante diuitiis pariter ac nobilitate pollẽtes. nolo ea-
 rum uocabula dicere. ne adulari videar. relictis facultatibus.
 pignozibus contemptis hoc factum facile iudicarunt quod tu
 put. ~~...~~ difficile. Unde habeto in his simplicitatẽ
 colũbe. ne cuiq̃ machinaria dolus ⁊ serpentis astutiam ne alio-
 rum supplanteris insidiis. Non multum distat in uicio vel de-
 cipere vel decipi posse christianum. At illa ad hoc de variis flo-
 ribus lumen exornent. Coluber ad bibendum ueniens in aqua
 uenenum deponit ne eum uenenum aqua concretũ occidat nu-
 dum hominem timet. caput tantũ suum celat quando percutit̃
 ubi sciens mortem suam. Serpens quidem si calamo percutiat̃
 moritur. si uero iterum percutiatur confirmatur. hiemali tem-
 pore infirmior efficitur. ⁊ a sentibus de uicitur: igitur ante hye-
 mem circa se segetes colligit. ⁊ illi escam prebeat. Anguis quã-
 do senuerit perdit aspectum ⁊ si uoluerit redire ad iuuentutem
 ieiunãt quadraginta diebus ut laretur pellis ⁊ sic angustũ for-
 ram perquirir̃ ut dum nititur inde erire pellem senectutis di-

mittat. Pellicani cum suos a serpente filios mortuos inueniunt
lugent: et se ac sua latera percutiunt et sanguine excusso ad cor
pora mortuorum sic reuiuiscunt. Aquila quoque quando senue
rit grauantur eius penne et oculi: et querit fontem et erigit pen
nas et colligit calorem et sic oculi ipsius sanantur: et in fontem se
ter mergit: et ita ad iuuentutem redit. multa in scripturis dicuntur
que creduntur esse incredibilia: et tamen sunt vera. Nihil enim
dicas ibi impossibile ubi adest virtus altissimi. Nihil de huma
na fragilitate cogites ubi plenitudo adest deitatis: sed quid te
ad iugum domini presentia vite prouocare conor exemplis. cum
nullum pene sciamus fuisse sanctorum qui percellosum huius
temporis agonem absque tribulatione et tempestate transierit: sic
etenim bellator vulneris dolorem aut contemuit aut nescit dum
uiuacitatis sensibus solam videtur cogitare victoriam. Et qui
hyemis tempore vadit ad balnea prius asperitatem frigoris nu
dus patienter excipit: quia eum futura calefactio consolatur om
ni que fere creature difficile exultatio aliqua nisi in eroze pre
eunte succedit. Sit ergo tanta in nobis futurorum fides ut ad
modum non sentiamus nos illa sustinere que patimur sed et ea
potius arbitremur nos obtinere que credimus. 23
apud deum merces si in presenti homines precium non speraret
Quantis sudoribus hereditas cassa expetit. Minori precio
margarita christi emi poterit. Finis milicie tue erit regnum non
terre et temporis sed eternitatis et celi. Nihil est fili quod possit
aut debeat preferre ei qui verus dominus et verus pater et impe
rator eternus: cui enim rectius nostram vitam impendimus quam
illi a quo eam accepimus et cui eam usque ad finem debemus: quia
ipsius beneficio viuimus. Unde si maluerimus magis cesari mi
litari quam christo postea non ad christum sed ad gehennam trans
feremur. Igitur nec affectum nec patriam nec honores nec di
uitias deo preferre debemus: quia scriptum est preterit huius
mundi figura: et qui hunc mundum dilexerunt cum mundo pe
ribunt. Illi ergo militemus qui militantibus sibi gloriam vite

eternę: honorem regni celestis diuitias hereditatis sue 7 diu-
 tie cognitionis consortium perbene largitur. Nam nullus rex
 terrenus totius terre dominus est. Christus autem totius mū-
 di rex est: quia omnia per christum facta sunt. Et quia regnuz
 teloz vim patitur 7 violenti rapiūt illud. Talis violentia deo
 grata est. que neminem concutit. nullius damno innititur. in
 banc rapinam manus tuas mitte que crimen non habet 7 con-
 fert salutem. Sollicitudines enim nostre carnales quanto cario-
 res sunt tanto nos plus discruciant 7 fatigant. ac proinde ī car-
 nalibus affectionibus nunq̄ ita requiescit animus vt cruciatus
 careat dum necessitudines suas aut bonas amet cum amitten-
 di metu: aut malas odit cum amittendi voto: in vtroq̄ sustinē-
 dis miseriis semper obnoxius est. Commuta igitur in melius
 vitam tuam 7 eterno deo incipias militare 7 deum habeas pro
 tectorem. Sunt tamen multi qui non metu penarum sed bene-
 dictionum 7 repromissionum desiderio veniunt ad salutem. Hi
 bil enim est dignius q̄ vt homo sit auctoris imitator: 7 secun-
 dum modum proprie voluntatis diuini sit operis executor. Nā
 qui edere vult nucleum oportet vt frangat nucem. Apostolus.
 Rectius enim fuerat hominem subiisse coniugum 7 ambulasse
 per plana q̄ ad altiora tendentem in profundū inferni cadere.

**Capitulum decimum nonum. de
 adulatione 7 detractioe vitanda
 7 periculis huius vite.**

Non credas laudatoribus tuis: immo irrisoribus
 aurem non libenter accomodes. Omnis falsa
 predicatio sectatur lucra 7 gloriam querit huma-
 nam. vt per gloriam nascantur cōpendia. Laudēt
 te esurientiū viscera nō ructantiū opulenta cōiuiua. Adolator

quippe blandus inimicus est. naturali ducimur malo adulatoribus nostris libenter fauimus: quod nos respondeamus indignos. et callidus rubor ora perfundat: tamen ad laudem suam intrinsecus letatur anima. Sed veritas angulos non amat nec querit suffrones. Laus quippe iustos cruciat iniquos exaltat. Sed iustos dum cruciat purgat. iniquos dum letificat reproborum monstrat. Nulli detrahes: nec in eo te sanctum putes si ceteros laceres. Accusamus sepe quod facimus: et contra nosmetipsos diferti in nostra vicia inuehimur: anuti de eloquentibus iudicantes. Nunquam ergo huiusmodi hominibus appliceris nec declines cor tuum in verba malicie et audias. Sed es aduersus fratrem tuum loquebaris et aduersus filium matris tue ponebas scandalum. Et apertius in ecclesiastice. Sicut mordet serpens in silentio sic qui fratri suo in occulto detrahit. Sed dicis ipse non detraho sed aliis loquentibus quid facere possum. Ad excusandas excusationes in peccatis ista pretendimus christi arte non illuditur nequaquam mea: sed apostoli sententia est. Nolite errare deus non irridetur. ille in corde nos videmus in facie. Salomō loquitur in puerbis. Ventus aquilo dissipat nubes. et vultus tristis linguas detrahentium. Sicut enim sagitta si mirra contra duram materiam nonnunquam in mittentem reuertitur: et vulnerat vulnerantem. Juxta illud. Facti sunt mihi in arcum prauum. Et alibi: Qui mittit in altum lapidē recidit in caput eius. Ita detractor cum tristem viderit faciem audientis immo ne audientis quidem sed obturantis aures suas ne audiat iudicium sanguinis illico conticescit: pallet virtus. herent labia. saliva liccatur. Unde idem vir sapiens: cum detractoribus inquit. non commisceris. quoniam repente veniet perditio eorum: et ruinam vtriusque quis nouit. tam scilicet eius qui loquitur quam illius qui audit loquentem. Et Thimortheo dicitur. Aduersus presbyterum accusationem cito ne receperis: peccantem autem coram omnibus argue ut ceteri metum habeant. Non est facile de perfecta etate credendum quam et vita preterita defendit et

bonorat vocabulum dignitatis. Si me ergo vis corrigi delin-
 quentem aperte increpa tñ ne occulte me mordeat. Corripiet
 me iustus in misericordia ⁊ increpabit me. oleum autem pecca-
 toris non impinguet caput meum. Nam in comparatione duo-
 rum malorum leuius malus est aperte peccare q̄ simulare ⁊ fini-
 gere sanctitatem. Quid vulneribus tuis prodest si ⁊ ego fuero
 vulneratus. an solatium p̄uentium est amicum secum videre
 morientem. Quid enim mihi prodest si aliis mala mea referas?
 Si me. nesciente peccatis meis. immo detractionibus tuis aliū
 vulneres ⁊ cum certatim omnibus narres. sic singulis loquēs
 quasi nulli alteri diceris hōc est non me emēdare. sed vitio tuo
 satifacere. Precepit enim dominus peccantes in nos argui de-
 bere secreto vel adhibito teste. ⁊ si audire noluerint referre ad
 ecclesiam. Habendosq̄ in malo pertinaces. quasi ethnicos ⁊ pu-
 blicanos. nam ingenia liberaliter educata facilius verecundia
 q̄ manus superat. Et quos tormenta non vincunt interdū vin-
 cit pudor. licet multo melius est timore penarum emēdare. pec-
 cata q̄ spe prosperorum diuine subiacere sententie. Qui enim
 non senserit deum per beneficia. sentiat per supplicia. Ceterum
 grande peccatum est odisse corripientem. maxime si te nō odio
 sed amore corripiat. Contra nos autem omnis consonat chor⁹
 ⁊ latrant c̄uersa subsellia. iunguntur nostri ordines qui ⁊ ro-
 duntur ⁊ rodunt aduersus nos loquaces p̄ se. muti quasi ipsi
 alii sint q̄ monachi. ⁊ non quicquid in monachos dicitur redū-
 det in clericos qui patres sunt monachorum. Detrimentum pe-
 cois pastoris ignominia est. Sicut ⁊ regione illius monachi vi-
 ta laudanda est qui venerationi habet sacēdotes christi ⁊ non
 detrahit gradat per quem factus est christianus. Nam quando
 ⁊ inimicitia prebamus beneficia ipsorum. maliciam vestra boni-
 tate superamus. ⁊ mollimus duriciem ⁊ iracundiam dñimum ad. be-
 niuolentiam flectimus. Sed nec ille absq̄ inuidie infestatione
 esse poterit. qui soli deo placere gēstierit. Inuidia enim. non tā
 humanas amicitias q̄ solam iusticiam persequitur. qui inuid⁹

est aliena felicitate torqueretur: quoniam virtus semper inuidie
patet. Difficile quoque euadit obprobria cui est amica iusticia:
Inimico si quis pie viuere voluerit iniqui protinus irratione blas
phemant. Nec quoque consuetudo est detrahentis vt malum su
um semper velit negando geminare. et dicere se aut non fecisse
quod fecit aut bonum operatum esse zelo. Admirum ergo si con
tra me paruum homunculum immundi sues griniant: et pedibus
margaritas conculcent. meque procul ab irribus foro litibus tur
bisque remotum sicque latentem reperit inuidia. Tatum enim me
diligunt heretici quod sine me esse non possunt: obmittam per
sonas rebus tantum et criminibus est respondendum. Nil cause
prodest maledicentibus maledicere et aduersarios talione mori
dere cum preceptum sit malum pro malo non reddi. Unde non
de aduersario victoriam: sed contra mendacium querimus veri
tatem. Sed nec timeamus odia subire quorundam. Non enim
debemus hominibus placere sed deo: ac scitote me nunquam here
tica pepercisse: sed omni studio peregisse vt hostes ecclesie mee
fierent hostes. Unde meam iniuriam patienter tuli impletate
contra deum ferre non potui. Latrant canes pro dominis suis
et tu me non vis latrare pro christo. Sed falsus rumor circa hunc
mitur et vita posterior indicat de priore fieri quidem non potest
vt absque motu hominum vite huius curricula quis pertranse
at. Malorum enim solacium est bonos carpere: dum peccantium
multitudine putant culpam minui peccatorum. Sed tamen ci
to ignis stipule conquiescit: et redundans flamma deficientibus
nutrimentis paulatim emozitur. Nam si ante anno preterito sa
ma mentita est: aut si certe verum dixit: cesset vitium cessabit et
rumor: Prima namque virtus monachi est contemnere hominum
iudicia. Agitur non timebo hominum iudicium habiturus iu
dicem meum. Cupiunt enim vicini non suam sed alienam discer
tere vitam. Sed qui amicus est etiam praua recta iudicat. Inue
ti enim sunt scoli tantum ad detrahendum qui eo se doctos ostē
tare velint: si cuuictorum vitam lacerent. Sed nihil deo clausus

est: et tenebre lucent apud eum. Fuge tamen et tu in quibus potest male conuersationis esse suspicio nec paratum habeas illud. Sufficit mihi conscientia mea nec curo quid de me loquantur homines. Et certe apostolus prouidebat bona non solum coram deo sed etiam hominibus ne per illum nomen dei blasphemaretur in gentibus: nec volebat se iudicari ab infideli conscientia. Si scandalizat inquit esca fratrem meum non manducabo etc. Tolle igitur occasionem volentibus occasionem. Nam castigare videtur alium quisquis ab eius conuersatione dissentit. Sic et nos in ista prouincia edificato monasterio et diuersorio prope structo: ne forte et modo Joseph cum Maria Bethleem ueniens non inueniat hospicium. Tantis de toto orbe confluentibus turbis obruimur monachorum: ut nec ceptum opus deserere nec super vires deferre valeamus. Unde quia penes illud nobis de euangelio contigit ut future turris non ante computaremus impensas compulsi sumus fratrem paulinianum ad patriam mittere et semirutas villulas que barbarorum manus effugerunt et parentum communium cineres vendere: ne ceptum sanctorum ministerium deserente risum maledictis et emulis prebeamus. Unde omnia plena periculis omnia plena sunt laqueis inhiant cupiditates. insidiantur illecebre. blanditur lucra. damna deterrent. Amare sunt obloquentium lingue. nec semper acia sunt ora laudantium inde seuit odium. hinc decipit officium et facilius est visitare discorde quam declinare fallacem. Silua succrescit ut postea recidat. Ideo ager seritur ut metatur: iam plenus est orbis terra nos non capit quotidie bella sectantur morbi subtrahunt. naufragia absoibent. et nihilominus detrahimus et litigamus. Vides quoque in ecclesia imperitissimos quosque florere et quia nutrierunt fratris audaciam et volubilitatem lingue consecuti sunt. dum non cogitant quod loquantur. prudentes se et eruditos arbitrantur. maxime si vulgi fauore habuerint qui magis dictis lenioribus commouentur. Et e contrario videtur eruditum virum latere in obscuro et persecutiones pati. et non solum in populo gratiam non habere: sed inopia et egestate

sum illum: vñ ad mortē patientie virtutibus imitantur. Unde
dicitur: passus in iuriam taceas iram vince patientia. sanctus n.
amor: impatientiam non habet. Quasi uero natura nulla passio
ne turbatur: et specialiter ira et furore non rumpitur quam q̄ ha
buerit beatitudinem consequetur. Idem uero promissam re
terram possideat id est impetret et dominetur corpori suo. An
la enim rea ira inebriat et animi turbat. O est tristitia que ducit
ad mortem: et hec abhominanda tristitia est. Est quoque ira que
iusticiam dei non operatur a furori proxima mentis sue impote
facit: in tantum ut labia tremant. dentes cōcrepent. vultus quoque
palloze mutetur. Animi uero leticia interdum dolores corporis
virgat. Quasi ad egrotationem corporis accedat egritudo animi
duplicat ut infirmitas. Dicit enim apostolus. Sol non occidat
super iracundiam vestram: Quid agemus in die iudi
cii super quorum iram non prius diei. sed tantorum annorum sol
erit testis. Igitar mitescat seueritas. mansuescat iracundia remit
tant sibi inuicem culpas suas: ne sit exactor vindicte qui petitor
est venie. Grandis offensa est nolle placare offensam: quod quod affe
ctus et perturbationes quod diu in tabernaculo huius corporis ha
bitamus: et fragili carne circumdamur moderari et regere possu
mus amputare non possumus. Ideo psalmista dicit. Irascimini
et nolite peccare: quia irasci hominis est: et finem ire ponere
christiani. Unde quidam ait. iam te verberibus necassem nisi
iracundus essem. Inde enim iusti dicuntur dum omnia opera pati
enter operantur. multo quoque melius est stomachum te dolo
re quod mentem: nec statim nobis penitentie subsidia blandiant:
que sunt infelicitum remedia: cauendum est vulnus quod dolore
curat. Quid enim boni habeat sanitas languor ostendit. Nam plus
sensimus quod habuimus postquam habere desimus: nec scire pos
sumus egrotationem mala nisi cum fuerit sanitas subsecuta. Et
quantum boni virtus habeat: uicla demonstrant. clariusque fit lu
men comparatione tenebrarum. Sed et consideremus quod et huius
ep̄ ille psalmus sonet. Iustus es domine et rectum iudicium tu.

in hoc non potest dicere nisi ille qui aduersa que patitur ma-
 gis significat dominum et suo merito impotens in aduersis de eius
 clementia gloriatur. Necesse est enim ut qui se credere dicit in
 christum in omnibus christi iudiciis gaudeat dicens. Sanus
 sum gratias ago creatori: languo et in hoc laudo domini volun-
 tatem. Quando enim infirmor tunc fortior sum: et virtus spiri-
 tus carnis infirmitate perficitur. Nam fortitudo corporis imbe-
 cillitas anime est: et rursus anime fortitudo imbecillitas corpo-
 ris est. Patitur enim apostolus aliquid quod non vult pro quo
 ter dominum deprecatur. Sed dicitur ei sufficit tibi gratia mea
 nam virtus in infirmitate perficitur. Cur ergo durum sit quod
 quandoque patiendum est. Dolemus autem quemque mortuum
 ad hoc etiam nati sumus ut itaneamus eterni. Lugeatur
 mortuus: sed ille quem gehenna suscipit quem tartarus deuor-
 rat in cuius pena eternus ignis est: nam mors nostra pecca-
 tum est. Nos vero quorum eritum angelorum turba comitatur
 quibus obuiam christus occurrit grauamur magis si diutius in
 tabernaculo isto mortis habitemus. Ceterum nonne vereris ne
 tibi suluato dicat: fratris quia frater tuus meus factus est
 filius indignaris de iudicio meo et rebellibus lachrymis facis
 iniuriam possidenti. Cibum tibi negas: non ieiunio: um studio
 sed doloris. Non amo fragilitatem istam ieiunia ista aduersa
 illi mei sunt. Nullam animam recipio que me dolente separat a
 corpore. Tales stulta philosophia habeat martires: habeat ze-
 nonem vel cathonem. Si viventem crederes fratrem nunquam pla-
 geres ad ineliora migrasse. Nam sicut preter hanc vitam est vi-
 ta alia beatorum ita preter hanc mortem est mors alia impiorum.
 Aduersum mortis ergo duriciem et crudelissimam necessitate
 hoc solatio erigimur: quod in breui visuri sumus eos quos dole-
 mus absentes. Neque enim mors sed dormitio et somnus appellatur.
 Nos dolendi magis quam quotidie stamus in prelio: et peccatorum
 vitiis sordidamur et accipimus vulnera. Absit tamen a fide no-
 stra ut aliquam plagam dicam esse que non habeat consolatio:

Qui voluerit amicus fieri huius mundi: inimicus dei consti-
 tuetur. Dicit quisque quod velit ego interim de me pro sensus
 mei paruitate iudicavi: melius esse confundi coram peccatoris
 bus super terram quam coram angelis sanctis in celo: vel ubique
 iudicium suum demonstrare dominus. Unde Esaias. Vir sua
 gente nobilissimus qui socer regis Ezechie fuisse refertur. ius-
 su dei deposito cilicio nudus incedit. nec tamen ardui pudore
 precepti territus est. quomiuus dei imperium sequeretur quia
 nihil honesti esse homini quam creatori suo parere iudicabat. Jo-
 hannes quoque baptista nobilis et in carne et in spiritu natus: ci-
 litium a pueritia in habitum. et locustas elegit in cibum quod nec
 peccati conscientia. nec paupertatis inopia ad huius gloriam
 oneris sed sola futuri seculi beatitudine traheretur. Unde et apo-
 stoli. Stulti et inutiles et tenuis fidei arguuntur. Inde Paulus
 apostolum speram. quem quotiens lego videor mihi non veri-
 ba audire sed tonitrua qui oculo mentis futura contemplans
 dicebat. Quis nos seperabit a charitate christi? tribulatio an
 angustia. an persecutio. an fames. an nuditas. an periculum. an
 gladius? Illos pericula non seperant. nos vero voluptates. Il-
 li coherenas batulant innocentes: nos aurum circumferimus? cri-
 minosi. Illi in carceribus vincti. nos in tricliniis delicatis. Illi
 in neruo positi deum puro corde et sincera cogitatione laudan-
 tes. nos in ipsa forti ecclesia de forensibus calumniis cogitamur
 et cum omnibus equaliter legis gratia data gebenna seu regna
 promissa sunt. alii de vitiis alii de virtutibus meditantur. Cuius
 dictum sit generaliter omnibus. Dominum deum tuum adora-
 bis. et illi soli seruias. aliis innocetia. misericordia. castitate. ie-
 iunio deo fideliter et sine fine seruientibus. Nos nobis adulter-
 ros eligimus quibus seruire volumus. Siquidem iuxta euange-
 lii sententiam. Omnis qui facit peccatum: seruus est peccati. re-
 uera si amator pecunie sum scilicet glorie. si superbie. si ambitio-
 nis aut pompe. dum illi omne studium mee voluptatis impen-
 do. domino seruire non possum: quia duobus dominis neminem.

posse seruire scriptum est. Non estis vestri dicit apostolus. Em-
pti enim estis precio magno glorificate et portate deum in corpo-
re vestro. Clementer spiritus sanctus nostro iure nos conue-
nit. sciens hoc in vsu publico apud omnes homines custodiri:
vt tanto seruius in opere domini esset cautior quanto maiori
esset peculio comparatus. Ut intelligamus quod strenui esse de-
beant in opere domini. qui redempti sunt sanguine christi. vel
quod criminosi debeant iudicari qui cum sciant pro precio sue salu-
tis christi sanguinem datum alteri qui nihil prestitit magis pre-
beant seruitute. Rogo quo pudore obsequii aut laboris sui mer-
cedem sperabit a celo cuius fuerit sollicitudo omnis in terra. Mer-
cennarius seculi non potest accipere mercedem christi. Omnis
miles in castris sperat annonam qui fortiter in prelio pro ciuib?
laborauerit. Dignus est quidem mercennarius mercede sua. ne-
mo tamen militans deo implicabit se negociis secularibus vt
placeat ei cui se probauit. Apostoli vox est. Amplectenda est igitur
tristitia que gaudia parit. nec eius consideranda materia:
quia sepe per dulcedinem fructus placet. quod amarum horruit in
radice. Et qui litterarum scientiam habere desiderat si discendi non
susceperit tedia. peritie gaudia adipisci non poterit. Nec cuiusquam
eruditionis quisquam habere sufficet gloriam nisi estus fuerit ante
te perpeffus. Cumque nos dei auxilio destitutos hostis inuaserit.
duxeritque captiuos. non desperemus salutem sed iterum armez
mur ad prelium. Potest fieri vt vincamus vbi victi sumus. et in
eodem loco triumphemus. vbi fuimus aliquando captiui. Nam
si iuuat dominus miseros habemus salutem. si despicit peccato-
res habemus sepulchrum. Multo grauior expectata quam illata
mora est. ad hoc enim laboremus et in seculi huius periclitemur
militia vt in futuro seculo coronemur. Nec mirum hoc de hominibus
credere dum dominus ipse temptatus sit. et de Abraam scriptura testetur:
quod deus temptauerit est. Quam ob causam et apertius loquitur. Gauden-
tes in tribulatione et scientes quod tribulatio patientiam operatur
patientia probationem. probatio spes. spes autem non confun-

ditur. Scriptū est etiam quia propter te mortificamur tota die.
 ⁊ estimati sumus vt oues occisionis. Sed magna miserie conso-
 latio est quando in tormentis quis positus sit prospera secu-
 ritus.

¶ Ca. xliii. de timore vltimi iu-
 dicii ⁊ statu huius vite.

Ade satis timeo ne forte in retributionis die qua an-
 te tribunal christi vnicuiq; scdm sua facta reddenduz
 est. His qui in terrenis magis negociis q̄ in celestib⁹
 laborarunt. iusti iudicii responsione dicatur. Ite si potestis. ⁊ il-
 lic vbi tota deuotione seruiuistis mercedem erigite. Talis cau-
 sa est virginum de euangelio quinq; stularum que dum solici-
 tudine secularium vanitatum se contra professionis sue ordinē
 occuparunt oleum vnde verum lumen accenderent non habentes
 in tenebris remanserunt. Ecce enim si vmbtrato repente celo
 solis claritas nostris aspectibus denegetur. ⁊ producte in no-
 stram humilitatem pluuie terris immineant si commotis vt as-
 solet elementis vt in rotam sui currus tonitrua concitentur. ⁊
 debent. fulgurum iacula palpebris terribiliter obiecta coruscant
 quamquā ⁊ de consuetudine ista contingunt. pauemus contre-
 miscimus ⁊ prona ad terram deposita superbia ceruices submit-
 timus. Quid faciem⁹ in illa die miseri: qm̄ reuoluto celo cū an-
 gelicis virtutib⁹ igne⁹ dñs tor⁹ adueniet. qm̄ cadētib⁹ stellis
 desup sol in tenebras ⁊ in sanguinē luna mutabit. qm̄ mōtes sicut
 cera liquefēt. qm̄ terra ardebit ⁊ arefēt flumina ⁊ maria sicca-
 bunt cōtra rex naturā in sumpto diuinitus honore. ariditate
 in aquis signis cōparabit. qm̄ peccatores dicēt montibus cadi-
 te super nos. ⁊ collibus tegite nos. quando vocabunt homines
 mortem ⁊ vocata non veniet. quando discrimina vertentur in
 vota. ⁊ semper oderunt homines concupiscent. quando illud
 implebitur tempus: quod lugubri Hieremias dicit affec-
 tu dicens: Resperi in terram. ⁊ ecce non erant luminaria.

vidi montes ⁊ ecce erant trementes. ⁊ vniuersos colles turba-
tos intendi aerem ⁊ ecce non erat homo. ⁊ omnes volucres celi
pauebant vidi ⁊ ecce camelus desertus ⁊ omnes ciuitates succē-
se igni a facie domini ⁊ a facie ire indignationis eius ⁊ interie-
runt vniuersa. Verum ne ex suggestione diaboli hec ad terrore
non ad veritatem dicta credantur. de preteritis futura proban-
tur. quando talia in diluuiis in sodomis. in egypto. in hieroso-
lymis sepe ob delicta hominum facta referantur. Sed veniet il-
la dies qua corruptiuum hoc ⁊ mortale incorruptionem induet
⁊ immortalitatem. Tunc ad vocem tube pauebit terra cum po-
pulis. ⁊ tu gaudebis iudicaturus domino lugubre mundus im-
mugiet. Tribus ad tribus ferient pectora. Potentissimi quon-
dam reges nudo pectore palpitabant. Erhibebitur tunc cum
sua prole ignitus iupiter adducetur. ⁊ cum suis stultus Plato
discipulis Aristotelis argumenta non pderunt. Tunc rustica-
nus ⁊ pauper exultabis. ridebis ⁊ dices. Ecce crucifixus de⁹ me-
us. Ecce iudex qui inuolutus pannis in presepio vagit. Hic ē
ille operarii ⁊ questuarii fili⁹. hic qui matris gestat⁹ inu homo
de⁹ fugit in egyptum. hic vestit⁹ est cocino. hic qui sentib⁹ co-
ronat⁹. Cerne man⁹ iudee quas fixeras. Cerne lat⁹ rom⁹. Ad
foderas. Videte corp⁹ an idem sit quod dicebatis clam nocte tu-
lisse discipulos. O quot virgines. ⁊ quanta infamata pudicitia
coronabitur. O quantis in illa die expedisset si membrorū sen-
su ⁊ viscerū vigore in hac vita caruissent. ⁊ quāti illic elingues
⁊ multi feliciores loquacib⁹ erunt. Et quanti pastores philoso-
phis quanti rustici oratoribus. Et quanti ebetes argutis pre-
ferendi sunt Ciceronis. Ibi enim cum ante tribunal christi ve-
nerunt. scim⁹ nec Job. nec Danielem. nec Noe rogare iposse p
quoquam. sed vnumquemq; portare on⁹ suum. Igitur siue lei-
ges siue vigilabis. Amos tibi semper buccina in aurib⁹ sonet.
Et apostoli. Qui hunc bouendum diem impijs ⁊ peccatorib⁹
preuidere meruerunt humiles erant mortuos. suscitātes. ⁊ nos
super omnes erigimur qui peccando quotidie nosmetipsos occi-

cōcitatam ferat. Nihil hoc monili p̄ciosus. nihil hac gemma
 varietate distincti. Et omni parte decoraris. ⁊ ornāmēta sunt
 tibi ⁊ tutamini. Philosophorum sententia est sibi herere virtutes.
 Et apostoli Jacobi cui vna defuerit omnes deesse. ⁊ sicut q̄
 tuos sunt virtutes quibus puguam? ⁊ regimur sic quatuor sūt
 vicia quibus ab hoste percutimur. Stulticia. iniquitas. luxuria
 formide. sed malicia finem non habet. Cognate sunt quoq; sibi
 virtutes. rectitudo ⁊ simplicitas. nec ab inuicem separari queūt
 simplex ⁊ humilis ⁊ rusticus qui archana sapientie comprehen-
 dere nequit. Si tamen sapientum exempla in viuendo sectetur
 iure inter sapientes connumerabitur. Melius est enim parua
 bona cum charitate facere sine scientia q̄ magnis effulgere vir-
 tutibus cum admixtione discordie. Excelsa namq; periculosius
 stant ⁊ citius corruunt que sublimia sunt. Sed perspicuum est
 omnem creaturam q̄uis ad perfectionem venerit tamen indi-
 gere misericordia dei ⁊ plenam perfectionem ex gratia dei non
 ex merito possidere. Nihil sic placet deo sicut simplicitas ⁊ inno-
 centia. Unde spiritus sanctus in volatilibus non apparuit nisi
 in columba p̄pter simplicitatem ⁊ quadrupedibus in oue pro-
 p̄pter mansuetudinem. Illud quoq; tibi vitandum est cauti? ne
 vane glorie ardore capiaris. Cū facis elemosynā de? solus vide-
 at. Cū ieiunas leta sit faciēs tua. nec ad te obuia p̄tereuntium
 turba cōsistat vt digito mōstreris nec satis religiosus velis vi-
 deri. ⁊ ne plus hūilis q̄ necesse ē nec gloriā fugiēdo queras plu-
 res enī paupertatis misericordie ⁊ ieiunii arbitros declinantes ī
 hoc ipso placere cupiūt qđ placere cōtēnūt. Et miꝝ imodū laus
 dū vitat appetit. Ceteris perturbationibus quibus mens bo-
 minis gaudet ⁊ egrescit. sperat ⁊ metuit. plures inuento extra-
 neos hoc vicio admodum pauci sunt qui cauerint. Igitur non
 queras gloriā: Sed cum fueris ingloriosus non dolebis.
 Qui enim verba increpantis humiliter recipit. iam propinquā
 veniam habet reatus quem gessit. Grauis enim est perficere
 malū q̄ facere. Non est tamen tante virtutis ab aliis factā inu-

riam sustinere quante gratie domini est placidū mitem ac trā/
quillum iniuriam facere non posse. Neq; vero te moneo ne de
deuitiis gloriaris: ne de generis nobilitate te iactes: nec te cete
ris preferas. Scio humilitatem tuam. Scio te ex affectu dicere.
Domine non est exaltatum cor meum: neq; elati sunt oculi mei
Stultissimum quippe est docere quod nouerit ille quem doce/
as. Uox ex industria quasi confecta ieiuniis tenuis nō sit ⁊ de/
ficiens. Sunt quippe nonnulli exterminantes facies suas ut ap
pareant hominibus ieiunantes. qui statim ut aliquēz riderint
ingemiscunt. dimitunt supercilium ⁊ operata facie vir uinum
supercilium liberant ad uidendum uestis pulla. cingulum sac/
ceum. ⁊ sordidis manibus pedibusq; vēter solus. quia uideri nō
potest estuat cibo. his quotidie psalmus ille decantatur. Deus
dissipat ossa omnium sibi placentium. Tristitiam simulat ⁊ q̄s
longa ieiunia surtiuis noctium cibis protrahunt. Pudet reliq̄
dicere ne videar innebi potius q̄ monere. Omnia hec argumē
ta sunt diaboli. Imitari igitur eum potius cuius pallor ex ieiu
niis. elemosyne in pauperes. obsequium in seruos dei. humili
tas cordis ⁊ uestiū. ac in cūctis sermo moderat⁹. Trade quoq;
te illi cuius sermo habitus ⁊ incessus doctrina virtutū est. nō
corurnatam affectes eloquētiam. nec more puerorū argutas sen
tentiolas in clausulis strues. Nec preteriens tetigi ut eruditus
contentus auribus nō magnopere cūres quid imperitorū de in
genio tuo rumusculi iactitent. Sed pphetarū quotidie medul
las bibas. Quod ⁊ si patricii generis inter monachos esse cepi
sti. non sit tibi tumoris sed humilitatis occasio. ut imiteris fili
um hominis qui non venit ministrari sed ministrare. nā quan
to humilior tāto sublimior es. lucet margarita in sordib⁹. Quā
tumcūq; enim te deieceris humilior christo non eris. Ideo q̄q;
mibi multorum sum conscius peccatorum ⁊ quotidie in oratio
nibus flexis genibus loquar delicta iuuentutis mee ne memi
neris. Tamen sciens dictum ab apostolo: ne inflatus superbia
incidat in iudicium diaboli. Et alio loco scriptum est. superbia

deus resistit humilibus autem dat gratiam. Aibil ita a pueri-
 tia vitare conatus sum q̄ tumentem animum ⁊ erectam ceruis-
 cem dei contra se odia prouocantez. Noui enim magistrum do-
 minum ⁊ deum meuz in carnis humilitate dixisse. Discite a me
 quia mitis sum ⁊ humilis corde: Et ante per canticum David
 cecinisse. Memento domine dauid: ⁊ omnia mā̄suetudinis ei?
 Et in alio loco legimus. Ante gloriā humiliabitur cor viri: ⁊
 ante ruina m eleuat: Aibil enim vt crebro diximus. tam pericu-
 losum est q̄ glorie cupiditas ⁊ iactantia. ⁊ tumens animus cō-
 scia virtutum. Jccirco plus est animum deposuisse q̄ cultum.
 Difficilius est arrogantia q̄ auro carem? ⁊ gemmis. Nil itaqz
 prodest vile palliolum. fusca tunica: corporis illuies: simulata
 paupertas si nominis dignitatem operib? destruas si inter for-
 des ⁊ inopias peccata non caueas. fidele nāqz testimoniū est si
 non habet causas mentiendi. Cui enim plus credit plus ab eo
 erigitur. Potentes potenter tormenta patientur. nec sibi q̄sqz
 de corporis tantūmodo castitate supplaudat. cum etiam conui-
 cium in fratrem homicidii sit reatus. Cadit quidem mundus ⁊
 seruit erecta non flectitur. Pereūt diuitie ⁊ nequa q̄ cessat aua-
 ricia. Congregare q̄ multi festinant: que rursus ab aliis occur-
 pentur.

**¶ Ca. xxv. de humilitate christi
 quē sequi ⁊ imitari debemus.**

Christus baptizatur a seruo ⁊ a deo filius appellatur.
 inter publicanos meretrices ⁊ peccatores ad lauacriū
 venit. ⁊ sanctior est baptista suo qui de celo venit i vte-
 rum: de vtero in presepe: de presepe in cruce: de cruce in sepul-
 chrum: de sepulchro ad inferos: de inferis victor remeavit ad ce-
 los. Jmitemur ergo saluatorem nostrum quia ipse mitis ⁊ hu-
 milis pastor agnus ⁊ arces appellatur: qui p nobis imolatus ē
 qui ab Isaac cornibus tenetur in sentibus. ex quo nil hac humi-

litate sublimius: qui bethleem in hoc paruo foramine celoz con-
dico: natus est. Dic inuolutus pannis: Dic visus a pastoribus
Dic monstratus a stella. Dic adoratus a magis. In baptismo
christi humilitas: nostra est sublimitas. Illius crux nostra vic-
toria: illius patibulum noster triumphus est. Cum igitur laua-
tibus et crucis signum in frontibus demon insperet: contre-
miscet. Qui aurea capitolia non timent crucem timent. Qui con-
temnunt scepra regalia et dapes christianozum et purpuras ce-
sarum sordes tamen et ieiunia pertimescunt: iubet enim christus
ne quis discipulorum dicat: quod ipse est christus. Mira ratio non
vult predicari: qui gaudet intelligi: agnosci amat: et odit offen-
di: magis vult se inuentum esse quam perditum. vt virtus sua illi
non saturet: manifestaret alienus. Que autem maior potest esse
clementia: quam vt filius dei: hominis filius nasceretur. Decem men-
sum fastidia sustineret: partus expectaret aduentum: inuolueret-
tur pannis: subiceretur parentibus per singulas adoleret eta-
tes et post contumelias vocum alapas et flagella crucis quoque
pro nobis fieret maledictum: vt nos a maledicto legis absolueret
patri factus obediens usque ad mortem: vt illud opere comple-
ret quod ante ex persona mediatoris fuerat deprecatus dicentem:
pater volo vt quomodo ego et tu vnus sumus. Ita et isti nobis
cum vnus sint. Ergo quia ad hoc venerat vt quod erat impos-
sibile legi: quia nemo in ea iustificabitur. ineffabili misericor-
dia vinceret publica nos et peccatores ad penitentiam prouoca-
bat. Unde nouum et mirabile est apud nos. Deus solus petentes
se amat. solus irascitur nisi petatur. Illo enim tempore quo sup-
plicia merebamur deus argumentum saluationis ostendit. vt
intelligere possimus quantum valeret prestare non lesus qui tan-
tum donaret iratus. Amemus et nos christum et eius semper que-
ramus amplexus et facile videbitur esse omne difficile. Breuia
putabimus vniuersa que longa sunt. Quodque beata dei geni-
trix a filio suo non didicit celos fabricare: angelos creare mira-
deitatis insignia operari: sed tantum humiliari: ceterarumque

42
virtutum documēta inter humilitatis custodiā congregare.

¶ Ca. xxvi. de iusticia seu vite
rectitudine.

Ed iam de iusticia differamus. que est singularum re-
rum ⁊ personarum equissima distributio quā q̄s ob-
tinet ⁊ cui adherens vitā suā dispoſite ⁊ sine cōturba-
tione conseruat. Custodit in omnib⁹ eq̄tatē scit qd deo debeat
qd sanctis ⁊ qd equalibus reddat. qd nō denegat potestatibus
huius seculi. qd sibi retineat. qd primo cōpetat: qd alienis con-
cedat aut congruit. Iustū est enim deū colere ⁊ diligere ex toto
corde ⁊ ex tota anima ⁊ ex tota virtute. Sanctos ⁊ coequales ho-
norare: tributa impendere potestatibus superbū nō esse sed ma-
gis mitē ⁊ humilē. primos tanq̄ se diligere: alienos ⁊ inimi-
cos nō persequi odio sed amare. Subiectum esse prioribus vel
etate maioribus q̄a ⁊ dñs cū esset omniū dñs a Iohanne q̄ ma-
ior est ī natis mulier: q̄a prior illo ī natiuitate hominū erat ba-
ptista. Et sic adimpleri omnē iusticiā p̄testat̄. Ex hac miseri-
cordia nascitur obsequium deificum generatur. in his omnib⁹
quisq̄ inuenitur: non in merito in christo dicitur permanere:
quoniam hec omnia ipse christus est. Paulus nos gloriosus in-
format ⁊ instruit de christo dicens. Qui est nobis a deo iusti-
cia ⁊ sanctificatio ⁊ redemptio. Item alio loco qui est miseri-
cordia pax ⁊ dilectio quam greci agapem vocant. Iniquus enim si
sequatur iusticiam negat iniquitatem. Stultus si confiteatur
dei sapientiam: negat stulticiam quodq̄ sapientia. fortitudo.
temperantia ⁊ castitas solum prodest habentibus. Iusticia ve-
ro etiam aliis: etiam miseris prodest. que patrem vel matrem
non nouit: sed nouit veritatem. personam non accipit: sed imi-
tatur deum. Discite ergo benefacere. virtus enim discenda est.
nec nature tantum bonum sufficit ad iusticiam: nisi quis eru-
diatur congruis disciplinis. Discenda est ergo iusticia ⁊ ma-

gistorum sapientie terenda sunt limina. Secularis autem lu-
der acceptis muneribus condemnat infontem ⁊ reum liberat.
Quod interdum de ecclesie principib⁹ dici potest. q̄ ppter mu-
nera lacerent legem ⁊ non perducant iudicium ad finem.

¶ Ca. xxvii. de fide spe ⁊ timore.

¶ I autem fides ut inquit apostolus Paulus. Est sub-
stantia sperandarum rerum quas speram⁹ ⁊ inder re-
rum quas non videmus. Credere ⁊ videre quis debet
q̄ deus ea que promisit potens est ⁊ adimplere. ⁊ spem suam in
futurum transferre. ⁊ tunc fide plena poterit ad ea que pmissa
sunt facillime peruenire. hec nobis inuisibilia ante oculos po-
nit. Ad hanc ingressi ⁊ diaboli ⁊ potestatum huius mundi ⁊ ha-
rum tenebrarum vniuersa deserimus. deo cum fiducia proxima-
mus. Credere enim ⁊ sperare necesse est que deus iussit. cumq̄
diabolus surgeret abnegamus. fidem spes sequit̄. itaq̄ de ip-
sa loquamur. Est igitur spes expectatio rerum omnium futura-
rum qua saluamur. Paulo scribente apostolo. Spe enim salu-
ti sumus. spes autem que ridetur non est spes. Quis autē spe-
rat quod ridet si autem quod non videmus speramus per pa-
tientiam expectamus. Nec in se habet timorem non illum dico
cuius obliuisci. ⁊ quem foras debet mittere quisquis in fide ri-
dit. Sed qui vnus est de spiritibus quibus repletur Iesus: sicut
Esaias testatur. Eriget virga de radice iesse ⁊ flos de radice ei⁹
ascendet ⁊ requiescet super eum spiritus sapientie ⁊ intellectus
spiritus consilii ⁊ fortitudinis: spiritus scientie ⁊ pietatis: ⁊ re-
plebit eum spiritus timoris domini: illum spiritum quem Da-
uid canit dicens: Timete dominum iusti eius: vnde ⁊ beati efa-
ficiuntur. Eodem ptestante ⁊ dicente. Beatus vir qui timet do-
minum. Illum dicit timorem qui castus est ⁊ pudicus. Quoni-
am timor domini castus (Inquit Dauid) permanet in seculuz
seculi. Ergo duplex est timor. vnus appetendus ⁊ alius fugiens

dus. Est igitur timor appetendus ammonitio et custodia rerum omnium quas credimus aut speramus. Timeamus enim iudicium: quia speramus et metuemus dominum quia fortem illum iudicem credimus. Vere namque vita est deum nosse timere eius potentiam. amare pietatem. Timor namque virtutum est custos. Securitas ad lapsum facilis: si pauorem habueris sollicitus eris. Leo in caulas ouium tuarum intrare non poterit. quod ad prepositos ecclesiarum vel ad anime custodiam pertinet. Qui cantus est et timidus potest ad tempus vitare peccata. Qui securus de iusticia repugnat deo illiusque auxilio destituitur insidiis hostium patet. Aunquam tuta est humana fragilitas. et quanto virtutum crescimus: tanto magis timere debemus: ne de sublimibus corruamus. Si iuxta ecclesiasten radix sapientie est timere deum. Bonum autem diuidit qui non inuitus aut necessitate aut legum metu facit bonum. sed ideo quia bonum est et ut mercedem boni operis habeat.

¶ Ca. xviii. de charitate et pace.

De charitate nunc transeamus: quia omnium maior est. Ut dicit Paulus. Deus cum dilexisset mundum. misit unicum filium suum in similitudinem carnis peccati: ut de peccato condemnaret peccatum in carne. Qui preponit eam nobis rebus omnibus dicens. Et si locutus fuero linguis hominum et angelorum charitatem autem non habeam. factus sum sicut cymmentum tinniens aut cymbalum concrepans. Et si habuero prophetiam et cognouero omnia misteria et omnem scientiam. et si habuero fidem ita ut montes transferam. Et si distribuero omnia mea in cibos pauperum: et si tradidero corpus meum ita ut ardeam. charitatem autem non habeam nihil sum. Charitas magnanima est. charitas benigna est. charitas non emulatur. non inflatur. non agit perperam. non irritatur. non confundit. non querit que sua sunt. non cogitat malum. non gau-

det super iniusticia. gaudet autem veritati. omnia sustinet. oia
credit. oia sperat. Caritas nunq̄ excidit nihil enī amantibus
durū est. nullus est difficile cupientibus labor. Solus autē ille
amor pbabilis est qui deo ⁊ virtutibus anime coapta. Nihil ē
enim qđ non tolleret qui perfecte diligit. qui autem clementiā
non habet. nec indutus est viscera misericordie ⁊ lacrymarum
quibus spūalis fit non adimpleuit legē xp̄i. Unde legit̄ qđ beat⁹
Iohannes euangelista cum epbesi senex vir inter discipulorum
manus deferretur nihil aliud per singulas solebat pferre colle
ctas nisi filioli mei diligite alterutrum. Discipulus autem petē
tibus quare semper id diceret. respondit. quia preceptum dñi ē
⁊ si fiat solum sufficit. Sed obsecro te ne amicū qui diu querit̄
vir inuenitur difficile seruatur pariter eum oculis mens amit
tat. Nā amicitia que desinere pōt nunq̄ vera fuit. Vera nāq̄
amicitia nullo liuore sociata in quanto auget̄ numero tāto cre
scit ⁊ roborē. Declina igitur a malo ⁊ fac bonum inquire pacem
⁊ persequere eam nisi oderimus malum bonum amare non pos
sumus. quin potius faciendum est bonum vt declinemus a ma
lo. Pax querenda est vt fugiamus bella. nec sufficit eam que
re nisi inuentam fugientemq̄ omni studio persequamur que
eruperat oēm sensū in q̄ habitatio dei est. dicēte ppheta. Et fa
ctus est in pace loc⁹ ei⁹. infern⁹ itaq̄ inter fratres diuidit. qđ
ergo separat fratres infernus est dicēdus. Cōcordia enī parue
res crescūt. sic ⁊ discōrdia maxime delabunt̄. Pulchre igit̄ ple
cutio pacis dicit̄. iuxta illud apl̄i. Hospitalitatem psequētes vt
nō leui citōq̄ sermone ⁊ vt ita loquar summis labiis hospites ī
iutemus. sed toto mentis ardoze teneamus quasi auferētes se
cum de lucro nostro atq̄ compendio.

**¶ Ca. cxxix. De infirmis ⁊ pauperi
bus receptandis.**

¶ Quis ceperit egrotare trāsserat̄ ad credēdā latiorē ⁊ tā
to senū ministerio cōsoueatur vt nec delicias vrbium

nec matris querat affectū. nec liceat dicere cuiqz tunicā ⁊ sagū
 tertaqz iuncis strata non habeo. Itaqz iconom? vniuersa mor
 dere? vt nemo qd postulet nemo taceat. Seruias fratrib? hos
 spiciū laua pedes. pauperib? ⁊ fratrib? refrigeria sumptuū ma
 nu ppia distribue. qm qd habēt clerici pauperz ē. ⁊ dom? eo
 rum oib? debēt esse cōes. Susceptioni enī peregrinoz ⁊ hospici
 um inuigilare debent. Docet Salomon misericordie operib? in
 sistendū nō nostris fidēdū virib?. sed a deo esse auxiliū flagitā
 dū. Sed esto q equeris pauperibus inopum cellulas dignan
 ter introeas manus debiliū sis. aquā portes. ligna concidas.
 focū extruas. Sed vbi vincula. vbi alape. vbi sputa. vbi patibu
 la. vbi mors. Cūqz hec oīa que dixi feceris ab Eustochio Pau
 loqz vinceris. Nec dico nō quo de ardoze tue mētis dubitē. sed
 quo currentē impellā. ⁊ acriter dimicanti feruorē augeam.

¶ Ca. xxx. de patientia hominis
 ⁊ misericordia dei.

Ripe ergo queso occasionē ⁊ fac de necessitate virtutē
 Nō querūt ī xpianis initia s; finis. Paul? male cepit
 sed bene finiuit. Inde laudant initia s; finis. pditiōe
 dānat. ⁊ licz de? nō vult mortem peccatozis s; vt cōuertat ⁊ vi
 uat. tñ tepidos odit ⁊ cito ei nauseā faciūt. Cuiqz plus dimittit
 plus diligit. Tñ meretrix illa xpī dilectrix in euāgelio baptiza
 ta lachrymis suis ⁊ crine quo multos añ decepat pedes dñi ter
 gens salutata ē. Nō qdē habuit crispātes mitras. nec stridētes
 calciolos. nec orbes stibio fulcinatos. Nā qzto sedioz tāto pul
 chrior. Que demū plozat ad crucē vngēta parat: querit ī tūmu
 lo. ortulanū interrogat. dñm recognoscit: pergit ad aplos reptū
 nūciat. illi dubitat. ista cōfidit. Nō. n. tā peccati crimen arguit
 qz veloz cōuersio ī penitētie celeritate laudat: nec de? cogeret
 penitere si nō esset penitentib? veniā cōcessur?. Nihil. n. plus
 repugnat deo qz cor impenitens. Hoc solum crimen est quod

1 veniam consequi non potest. precipue quia non est iniustus de
us vt ppter multa mala obliuiscatur paucoꝝ bonoꝝ. immo
de nullo sic irascitur deo q̄ si peccatoꝝ superbiat: 7 eructus ac ri
gidus non inflectatur in fletu. nec misericordiam postulet pro
delicto. Nihilq; sic offendit deum sicut erecta ceruix post pecca
ta 7 ex desperatione contemptus. vnde 7 vos non desperetis ve
niam scelerum magnitudine. qa magna peccata magna delebit
misericor. sia. nã deus non vult inferre supplicia sed terrere pas
suros. ipseq; ad penitentiam prouocat ne faciat quod cõminat⁹
est. demonum autem nullus est qui parcat omnes ad predam
festini venient. ante faciem ipsoꝝ ventus vrens. 7 qcqd vultui
ipsoꝝ obuium fuerit rere desiderabũt 7 perdere. Sed nec qsq̄
per patientiam bonitatis dei de peccatoꝝ suoꝝ impunitate con
tendat. nec ideo istum estimet non offensum. quia necdum est
expertus iratum immo magna est ira q̄n peccantibus non ira
scitur deus. Unde in Ezechiele ad Hierusalẽ. Jam nondũ ira
scar tibi zelus tu⁹ recessit a me. Sed reuera deus hominibus nõ
irascitur sed vitis que cum in homine non fuerint nequa q̄ pu
nit. Habet autem 7 ira dei mensuras quantum 7 quanto tem
pore: 7 ob quas causas 7 quibus inferat. Juxta illud quod sc.
ptum est. Cibabis nos pane lachrymarum in mensura. Miseri
cordiam igitur a deo consequitur qui se putat esse miser. Nam
deus qui nullis viribus superari potest. publicani tñ precibus
vincitur. Quanto ergo tempore te errasse nosti quanto tẽpore
deliquisti tanto tẽpore humilia te ipsum deo 7 satisfacito ei in
confessione penitẽtie. Qm q peccati est aliqua sorde maculat⁹
de ecclesia christi nõ põe appellari nec xpõ subiectus dici. Igit^r
qui errauimus iuuenes emendem⁹ senes. iungamus gemitus
7 lachrymas. copulemus culpas simpliciter confitendo. Nã qui
post lapsum peccatoꝝ ad veram penitentiam se conuerterint ci
to a misericordie iudice veniã impetrabũt. qm apud deũ nõ tã
valet mensura temporis q̄ doloris. nec abstinencia tantum
cibozum quantum mortificatio vicioꝝ. Sed 7 magnum

peccatum magnis diuturnisq; cruciatibus luitur. culpaq; leuis
 presenti supplicio compensata sit. Et sic magnum peccatum ma
 gna indiget misericordia. Conclufit enim deus omnia sub pec
 cato vt omnibus miferetur. Sed frustra voce assumitur peni
 tentia si permanent opera: sed ne diutius pertrahā habeto pau
 ca pro pluribus. in quibus non tam ordo queritur q̄ pfectus.
 Age ergo tu caue festina age vt in hac spiritualitate pficias. ca
 ue ne quod accepisti bonum. incautus ⁊ negligens custos amit
 tas. Curre vt nō negligas. festina vt celerius cōprebendas. Nā
 cepisse multoz est ad culmen peruenisse paucoꝝ. Tribuat tibi
 christus vt audias ⁊ taceas vt intelligas. ⁊ sic loquaris.

¶ Sequit̄ Ca. xxxi. ⁊ vltimum sine
 titulo quo concludit regulam.

¶ Quoniam ita se natura habet vt amara sit veritas ⁊
 blanda vitia estimētur. vt Paulus ait apostolus. In iu
 micus vobis factus sum verum dicens. Unde ⁊ quia
 saluatoris dura videbantur eloquia. plurimi discipuloꝝ retroꝝ
 sum abierunt. Non est mirum si ⁊ nos ipsi vitia detrahentes of
 fendimus plurimos. Disposui tamen nasum secare fetentem tē
 meat qui strumofus est. Quid tamen ad te qui te intelligis in
 nocentem nemo reprehendam q̄ aliquos aut laudamus aut car
 pimus. cum ⁊ in arguendis malis sit correptio ceteroz. Et ī op
 timis predicandis boni ad virtutum studia concitant̄. Nos. n.
 vt scitis hebreoz lectione detenti. in latina lingua rubiginem
 obdurimus intantum vt loquentibus quoq; nobis stridoꝝ qui
 dam non latinus interst repar. Unde ignoscite ariditati. ⁊ si im
 peritus sum sermone inquit apostolus. sed nō sciam illi vtrūq;
 non deerat. ⁊ vnum humiliter renuebat. Nobis vtrumq; deest
 quia quod puri plausibile habueramus amissimus. nec scientiā
 quam volehamus consecuti sumus. iuxta egyptianam fabulam.

buntur vitra sermones mei quoscumq; loquar. Ea ppter mo-
 neo et ilens gemensq; cōtestor. vt dum huius mundi vitā curri-
 mus non duabus tunicis. i. duplici vestiamus fide non calcia-
 mentorū pedibus mortuis videlicet operibus pregrauemur. nō
 diuitiarum onera ad terrā premant. Non virge. i. potentie secu-
 laris querat auxiliū non pariter et christum velim? habere et se-
 culum. Sed p breuius et caducis eterna succedant. Sed et pre-
 cor vos qui fideles estis vt ita vitam vestram et conuersationē
 seruetis ne in aliquo vel ipsi scandalū patiamini vel aliis scan-
 dalū factatis sed sit vobis summi studii summeq; cautele ne qd
 in hanc sanctorū cōgregationē pollutus introeat ne quisquis
 iebuseus habitet in vobis. Dñs Iesus contrectat sathanā sub
 pedibus vestris et incolumes vos et plura etate florentes xp̄us
 deus noster tueatur omnipotens. Sed et spūs sanct⁹ nobis pre-
 stare dignet: vt in hoc seculo factores mandatorū suorū effecti. i.
 huius vite agone p̄bati et fideles inuenti: spūalibus fructibus
 ditati bis continentibus mereamur adiungi. Ipsi gloria et im-
 perium cum eterno patre et eodem spiritu sancto in cuncta secu-
 la seculorum. Amen.

¶ Finit Aureola sancti Hieronymi foeliciter.

¶ Registrum huius libri.

¶ Primum vacat.

¶ Ita interioris.

Incipiunt.

Ille fuerat.

¶ Possibile.

¶ Honora.

Lates sua.

Honorat.

¶ Nagatur.

¶ Eidimus.

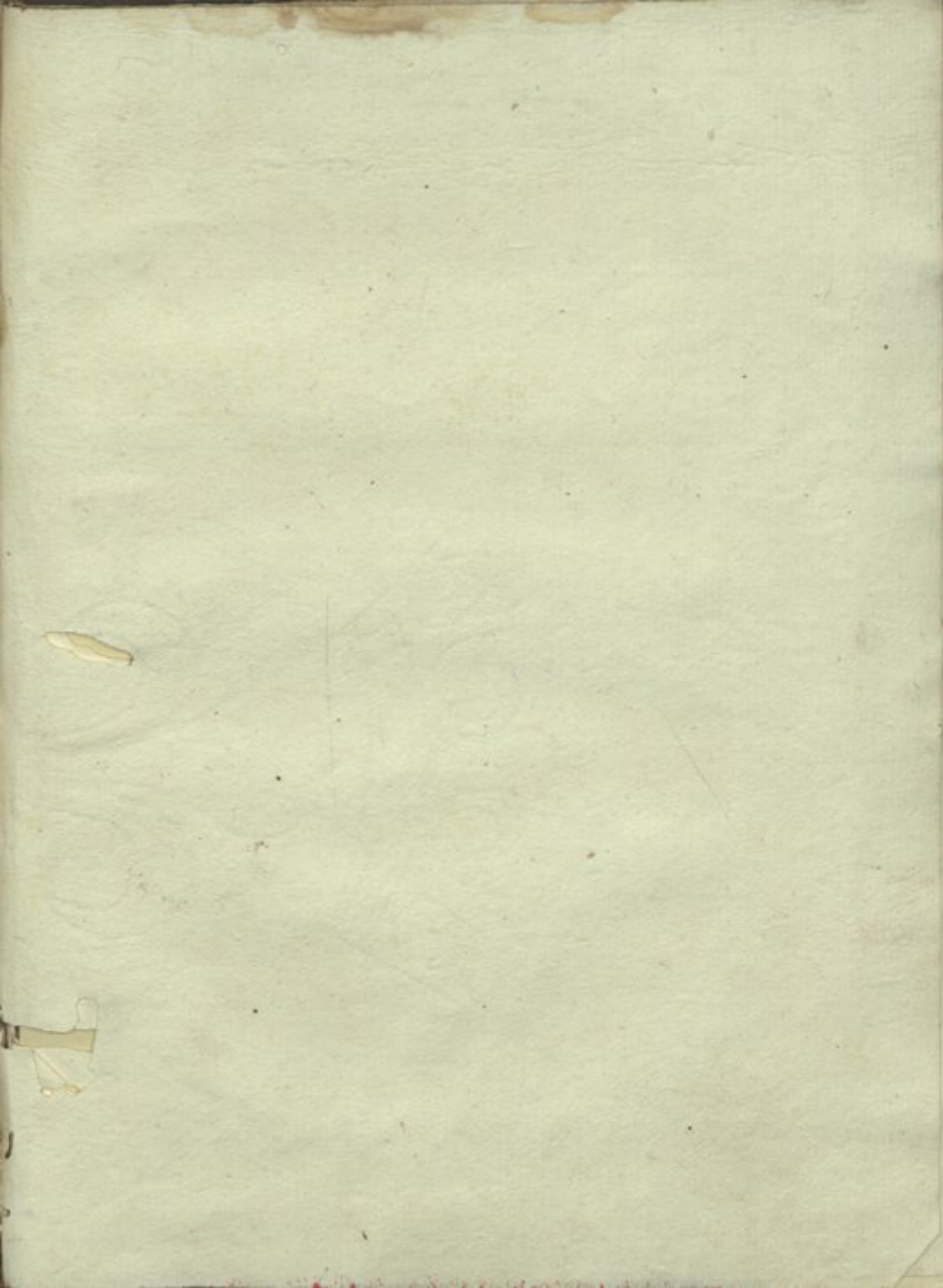
Doleamus.

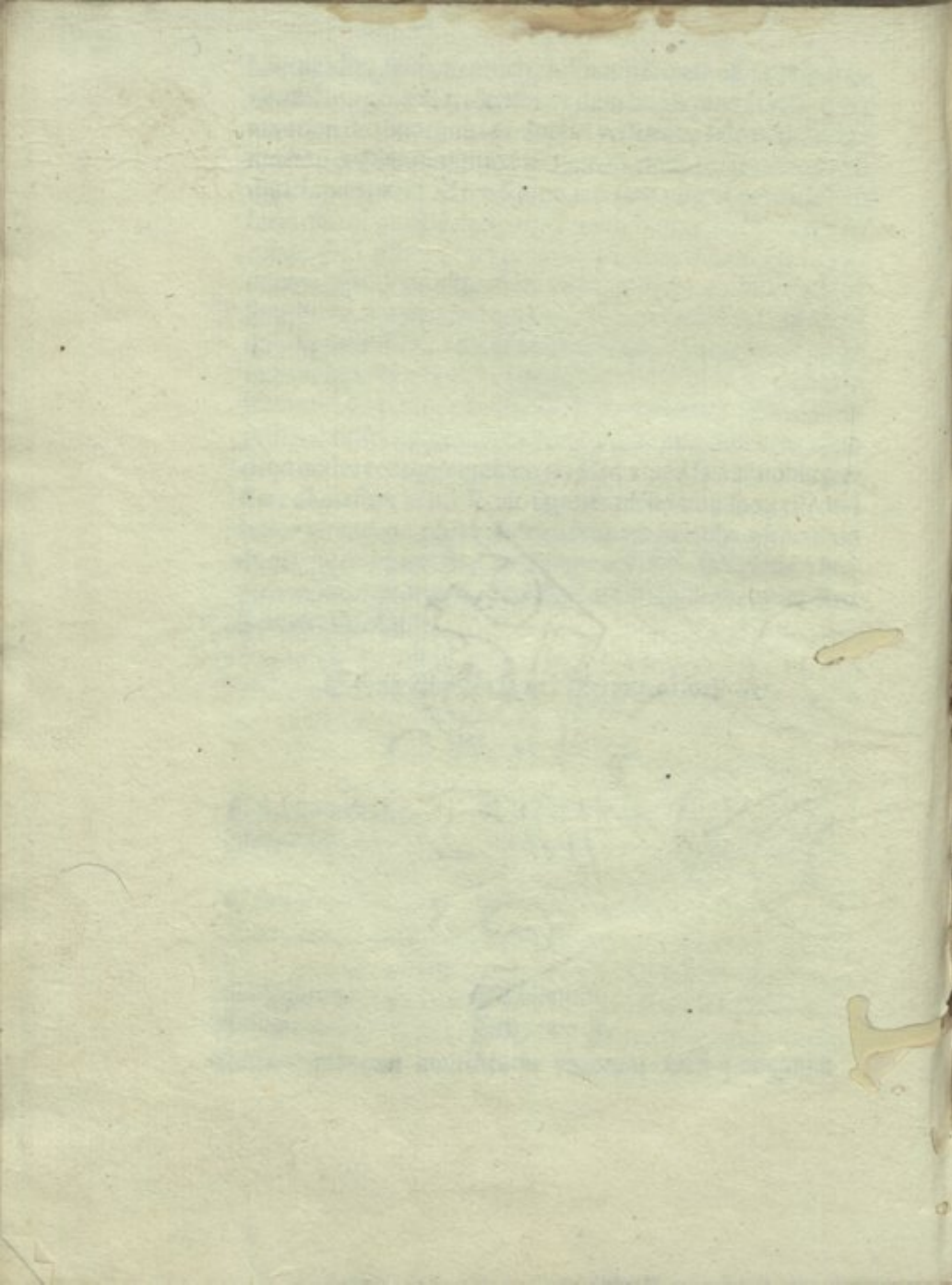
Deus resistit.

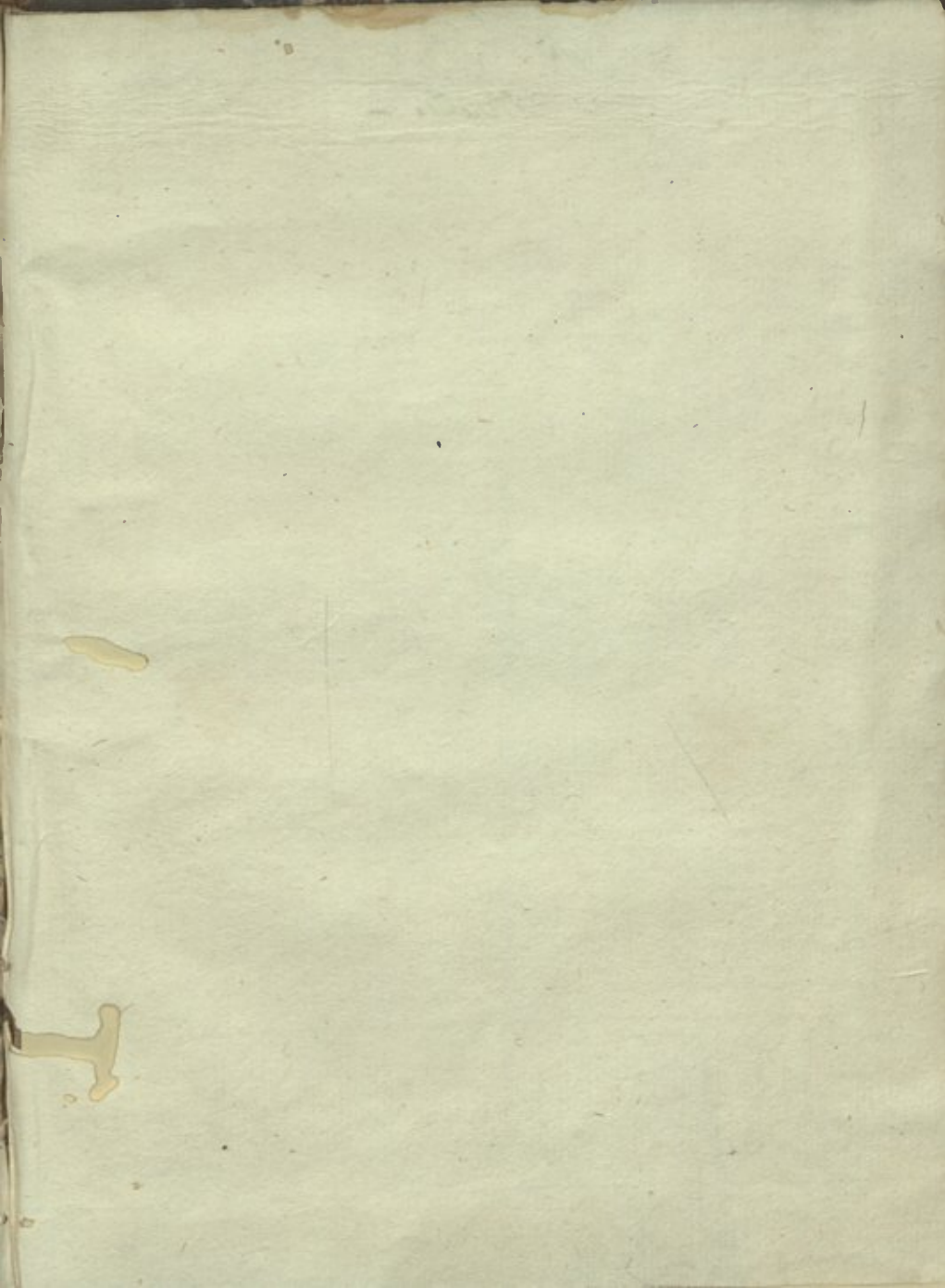

Inc.

1301

B. N. 200

Arals. -

